DEBRECENI EGYETEM

BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TANSZÉK

A MAI MAGYAR TÁRSADALOM VISZONYA A SZLENGHEZ

Konzulens:

Dr. Kis Tamás

egyetemi docens

Készítette:

Szémán Tünde

magyar alapszakos hallgató

2018, Debrecen

Tartalomjegyzék

Előszó 3

Bevezetés 3

1. Mi a szleng? 5
   1.1. Mai gondolatok a szlengről 6
   1.2. A szlenghasználat lehetséges okai, háttere 6
   1.3. Szleng és szleng közötti különbségek 9
   1.4. A szleng érzelemkifejező funkciója 11
   1.5. A szlenggel kapcsolatos eddigi megfigyelések összefoglalása 12
2. A kutatás eredményeinek elemzése 13
   2.1. Hogyan készült a kérdőív? 14
   2.2. A résztvevők eloszlása nem, kor, legmagasabb iskolai végzettség és lakóhely szerint 14
      2.2.1 Kik beszélnek a párbeszédben olvasható módon a válaszolók szerint? 16
      2.2.2. Hogyan viszonyulnak a válaszadók az ilyen beszédhez? 18
      2.2.3. Hogyan függhet össze a műveltség, iskolázottság a szlenghasználattal? 21
      2.2.4. Bűnözők vagy tisztességes emberek használják inkább a szlenget? 22
      2.2.5. Hol beszélik leginkább a szlenget? 22
      2.2.6 Miért beszélnek így a párbeszéd tagjai a válaszolók szerint? 23
      2.2.7. Milyen helyzetben és leginkább mikor használják a szlenget a kitöltők szerint? 24
      2.2.8. Társadalmilag mennyire elfogadott a szleng és mennyire használható a társadalomban? 25
      2.2.9 Mi lehet a célja, s háttere annak, ha valaki így beszél? 26
      2.2.10. A szleng általi kreativitás, gondolkozásmód, szókimondás, és a szleng művészi, irodalmi értéke 27

Az elemzéseim összegzése 29

Előszó

Dolgozatomban egy olyan- ma már egyre gyakrabban vizsgált, s szakirodalom által egyre többet boncolgatott - nyelvészeti témáról szeretnék magam is írni, amely még egy egészen friss terület a tudomány körében, habár, mint jelenség magától a nyelvtől, talán soha el nem választható, s a nyelv fennállásának ideje óta a nyelvvel együtt létezik. Azt a jelenséget igyekszem megvizsgálni a nyelven belül, amit ma szlengnek nevezünk. Vizsgálatom szempontja pedig az, hogy a szleng milyen szerepet tölt be a társadalomban, illetve, hogy nemtől, kortól, társadalmi helyzettől, lakóhelytől függően hogyan változik, változhat a hozzá való viszonyulás. (Jelen esetben ez csak a magyar nyelvet használók körére terjed ki, hiszen a későbbiekben kénytelen leszek majd élő példákat, vagyis szleng szavakat idézni, hogy ábrázoljak egy-egy szituációt, ez pedig nyilvánvalóan azzal a nyelvvel fog működni a leginkább, amit a legjobban ismerek, vagyis az anyanyelvvel. Ezzel együtt feltételezem azt is, hogy a szleng használatának pszichológiai, történelmi, stb. háttere és a társadalomban betöltött szerepe nem sokban tér el egymástól bármilyen nyelvről vagy nemzetről legyen szó.) Egy általam elkészített párbeszédre vonatkoztatva végzem a kutatást. Ezt a szleng szavakkal tarkított szöveget elolvastattam száz emberrel mindkét nemből, mindenféle korosztályból, egyéb jellemzőket is megkérdezve, s kétszer tizenhárom pontban szerettem volna megtudakolni a véleményüket a szleng használatáról, a szlenghez való hozzáállásukról, saját szlengjükről, stb. A válaszokból készítettem egy statisztikát, s ezt fogom felhasználni az érintett területek vizsgálatakor.

Bízom benne, hogy dolgozatomban többé-kevésbé fel sikerül majd tárni a szlenggel kapcsolatos még kevéssé megfigyelt területek egyikét, és ez által újabb hasznos információkkal fog gazdagodni a mai szlengkutatás.

Bevezetés

Az emberi társadalom működéséhez alapvető fontosságú a nyelv, s nyelv nélkül nem jöhetett volna létre soha semmilyen közösség, legyen szó akár az afrikai bennszülöttekről, akár a civilizált, modern államokról. Az emberi értelem egyik tükröződése a nyelv, s az egyik legfontosabb különbség ember és állat között. Amíg az

állat leginkább csak a logikus gondolkozás kezdeti határáig juthat el (egyes kutatások szerint akad egy-egy kivétel), addig az ember, még a legprimitívebb is, tapasztalataiból következtetéseket von le, összehasonlít, összegez, megért. Mindez szavakban végbemenő gondolkozással történik, s a nyelvtől legföljebb csak néhány pillanatra tudunk megválni, amíg valamin elmerengünk, valamit hosszabban átélünk (pl. zenehallgatás). A nyelv az egyik legjellemzőbb dolog, ami ember mivoltunkhoz szorosan hozzátartozik.

A nyelvhez magához pedig szintúgy szorosan hozzátartoznak olyan jelenségek, amelyek aligha választhatók el tőle, talán a nyelvvel együtt jöttek létre, s vele együtt léteztek mindig. Egy adott nyelven belül is rengeteg az árnyalat, eltérés a jelentésben, a hangalakban, stb. Nézzük csak a földrajzi elhelyezkedés szerinti tájnyelveket. Magyarországon például nagyon sokféle nyelvjárást ismerünk.

Amit a szleng alatt értünk, az éppúgy része a nyelvnek, mint például a magyar nyelvnek az igekötők. Ezt a fogalmat és jelenséget szeretném alaposabban szemügyre venni, a magam nézőpontjából bemutatni néhány szakirodalmat felhasználva, mielőtt elővenném a kérdőívet, s konkrétan elkezdeném vizsgálni az általam kijelölt területet.

1. Mi a szleng?

Mit nevezünk ma szlengnek általánosan? Ha megkérdeznénk az utcán velünk legelsőnek szembejövőt, bizonyára valami ilyesmi választ adna: „Ezek olyan csúnya, vagy illetlen szavak, amelyeket hivatalos helyeken nem használunk.” Vagy egy másik: „Hát mondjuk az, amit én meg a velem egykorú fiatalok használunk, mert ez menő meg laza.” A sznobok körében az ilyen beszéd mindenképpen egy megvetendő és elkerülendő dolog lesz, de találkozhatunk a csak egy-két szlengszót használótól egészen a csak így beszélő lazákig, igen változatos felfogásokkal a szlenggel kapcsolatban. De mondhatjuk-e azt, hogy a szleng fogalma kimerül annyiban, amit fentebb leírtunk? Hogy csúnya, vagy illetlen szavak összessége, amelyeket lazaságból használunk? Habár egyre többen próbálkoztak, s próbálkoznak ma is a szlengnek egy használható, leginkább a lényeget láttató definícióját megadni, de végül valahogyan mindig marad hiány e tekintetben. „Mindenki felismeri a szlengszavakat, de senki nem tudja pontosan meghatározni, hogy mi a szleng. Mindenki tud példát mondani a szlengre, de meghatározásaink mégis nagymértékben eltérnek egymástól. Ezzel nemcsak az egyszerű (vagy stílusosan a „mezei”) beszélők vannak így, hanem a szlenget hivatásosan tanulmányozó nyelvészek is (…) Így aztán a szlengre a nyelvészeti irodalomban is több tucatnyi egymástól merőben eltérő meghatározást találunk. Vannak, akik a szlenget olyan nyelvnek tekintik, melyet főleg az alvilág használ (a szleng mint tolvajnyelv); vannak, akik szerint a szleng a barátok közti nagyon fesztelen, bizalmas nyelvhasználat; vannak, akik a szlenget az ifjúsági nyelvvel azonosítják; vannak, akik a szlengben a „népköltészetét” látják; és vannak, akik számára a szlengszavak kreatív beszélők rövidéletű, változékony produktumai. Továbbá a szlengdefiníciók egy része szociologizál, vagyis bizonyos többé-kevésbé zárt csoportok nyelvével azonosítja a szlenget, más része pedig pszichologizál, vagyis a szlenget olyan nyelvnek tartja, amelyet az egyén a csoportba való tartozás kifejezése céljából használ. Ezek a meghatározási kísérletek mind jogosak, de egyenként véve mind csak részigazságokra mutatnak rá és nem tartalmazzák a szlenggel kapcsolatos összes fontos jellemzőt. A

szleng sokkal összetettebb jelenség annál, minthogy egyetlen tulajdonsággal meghatározható legyen. Ha figyelembe akarjuk venni teljes vagy megközelítőleg teljes bonyolultságát, számos tényezőt fel kell használnunk ahhoz, hogy meghatározzuk a szlenget." (Kövecses Zoltán (2006). Angol-magyar szlengszótár., In: Kis Tamás szerk., *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó) Kövecses Zoltán szavai a lehető legárnyaltabban felejezik ki a szleng meghatározásának majdhogynem lehetetlenségét.

1.1 Mai gondolatok a szlengről

Mai világunkat a szlenggel kapcsolatban egyre inkább a nyitottság jellemzi, mutatja ezt az is, hogy A magyar szlengkutatás bibliográfiája több mint ezer könyvet, szakdolgozatot, kisebb-nagyobb írást tart számon, annak ellenére, hogy szlengkutatásról 1980 óta besszélünk. Ezt a nyelvészeknél egykor legfőképpen kerülendő, nyelvrontó dolgot ma már nem tartják veszélyesnek a nyelvre nézne, sőt inkább nyelvet gazdagító, színesítő tulajdonságot társítanak hozzá és még ennél is többet. Ahogyan Kis Tamás írja: „Napjainkra a szleng „hátrányos megkülönböztetése" eltűnőben van, a fent elmondott szakmai és politikai okokból eredő nézet egyre inkább háttérbe szorul; a szlenget egyre többen szociolingvisztikai problémaként kezelik, s kezdik felismerni a nyelv életében betöltött valódi szerepét. A szleng ugyanis mind nyelvi, mind nyelvészeti szempontból kiváló kutatási terep, amellyel nemcsak színes, humoros kifejezései miatt érdemes foglalkozni — egyfajta nyelvmegújító, -frissítő funkcióját vizsgálva —, hanem e terület olyan nyelvtörténeti, nyelvfejlődési „kísérleti laboratórium"-nak is felfogható, amely a nyelv és a társadalom, a nyelv és az egyén kapcsolatára rendkívül érzékenyen reagál." (Kis Tamás (1997). Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In: Kis Tamás szerk., *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó)

De Vlagyimir Jelisztratov egy másfajta gondolkozásmódot is bevet a szleng „védelmében" a fogalom meghatározására tett kísérlete során*:* „Vessünk a dologra egy pillantást a következő nézőpontból: van-e a nyelvben még valami más is, mint a számtalan szleng? Ha belegondolunk, nincs. Talán a normatív irodalmi nyelv? Az sem

más, mint annak az osztálynak (csoportnak, rétegnek stb.) a szlengje, amelyet rendszerint értelmiségnek neveznek, s amely vette magának a bátorságot, hogy normalizálja a nyelvet. A „normatív szleng” számos előnnyel rendelkezik a többivel szemben: megnyilvánulásának sokféleségében népszerűsítik, rögzítik, folyamatosságát biztosítják.”(JELISZTRATOV, 1998:18)

1.2 A szlenghasználat lehetséges okai, háttere

Azt tehát már láttuk, hogy annak ellenére, hogy mindannyian használjuk, a szleng fogalmát még sem egészen tudja senki meghatározni. Többen tettek már kísérletet arra, hogy lélektani megközelítésből próbálták definiálni, s valóban ez is egy nagyon jó, nyomravezető út lehet. Mert hiszen mindenki, még a legvallásosabb, leginkább sznob ember is használt már ilyen kifejezést. Mi lehet a szleng használatának az oka? Mi késztet minket arra, hogy így beszéljünk? A szüleink által tanított nyelvből tudatosan ki voltak rekesztve az ilyen szavak – ez bizonyára így van a legtöbbünknél. Az iskolában pedig még egyértelműbben nem tartozhatott bele a tanítandó standardbe. Tehát az egyik oka az ilyen beszédnek mindenképpen valami nyelvi normával, elvárással, etikettel való szembenállás lehet.

Az, hogy mi a szembenállás oka, az már egy sokkal bonyolultabb kérdés, amelyet mindenkor a beszélő egyénisége, s az adott bszédszituáció határoz meg. A tolvajnyelv, amelyet a legtöbben szintén szlengnek tekintenek, nem csak azért alakulhatott ki, hogy a tolvajok szavát más kívülálló ne érthesse, hanem azért is, hogy ezek a bűnözők ezzel is valami szembenállást tanúsítsanak a társadalom felsőbb rétegei ellen. Ezért magával a nyelvhasználattal is kifejezheti, akár jobban átérezheti egy személy a hovatartozását vagy hova nem tartozását. (Kétnyelvű egyéneknél is előfordul az, hogy az egyik nyelvet identitásukhoz közelebb érzik, s azt a másikkal ellentétben szívesebben használják.) Természetesen nyelvészek ezt már régen megállapították, s a szleng fogalmának vizsgálatakor ez a szempont ma már elengedhetetlen. Mona Forsskhal A szleng meghatározásáról című tanulmányában a szleng egyik lehetséges definícióját így adja meg: „Egy elemet szlengnek tekinthetünk, ha a társalgás más résztvevői vagy úgy reagálnak rá, mint olyan eszközre, mely a beszélőt egy csoport tagjaként vagy lehetséges tagjaként azonosítja, vagy úgy reagálnak rá, mint a beszélő azon vágyának

kifejezésére, hogy azzal a csoporttal vagy szubkultúrával[5] azonosuljon, melyben ezt az elemet általánosan használják." (Forsskahl, Mona 1999. A szleng meghatározásáról. In: Fenyvesi Anna–Kis Tamás–Várnai Judit Szilvia szerk., *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról.* Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 77–88.)

Nem ragadhatunk le azonban csak a társadalom tagjainak egymáshoz való viszonyulásainál, ha a szleng hátterét kutatjuk. Robert L. Chapman a fenti definícióban megfogalmazott attitűdből következtetve jut el egy olyan lélektani magyarázathoz, amely rendkívül figyelemreméltó, elgondolkoztató, s aligha cáfolható. „Egy egyén természetesen csoportbeli tagságának igazolására használja a szlenget valamely korábban említett csoportban vagy szubkultúrában, s arra, hogy elhatárolja önmagát a domináns kultúrától. Mind verbálisan, mind lélektanilag elmerül abban a szubkultúrában, mely azzal tetszeleg, hogy kiemeli különbözőségét, szembenállását s fensőbbségét a domináns kultúrával, s különösen ennek abszolút feddhetetlenségével és pompájával szemben. Ilyenformán a szleng egy olyan kisebb társadalmi csoport elhatárolása a többségtől, amelyhez csatlakozni és amelyet megérteni kényelmes, és amely az én számára menedékül szolgál. Egyúttal az én szubkultúrán belüli meghatározása és előtérbe helyezése is az okosság, a kontroll, a naprakészség, a polgárpukkasztás, az elszánt és általában szatirikus szellem és az (akár fallikus) agresszió révén. Mindez a lélek viszonylag sekély szintjén történik, s könnyen megérthető. S mindez megmagyarázza a legtöbb dolgot, amit a szlengről tudunk és érzünk." (Chapman, Robert L. 1999. Mi a szleng? In: Fenyvesi Anna–Kis Tamás–Várnai Judit Szilvia szerk., *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról.* Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 273–79.) – állítja a nyelvész, s gondolatmenetét tovább folytatva próbál egy általános, univerzális okot megfogalmazni. „Véleményem szerint a szleng mélyebb pszichodinamikája két dologgal függ össze: **(1)** az ego védelmével a szuperegóval szemben, illetve **(2)** annak párhuzamos vágyával és elutasításával, hogy emberiek legyünk. Persze az ego sérült volta az ember leggyakoribb nem anatómiai jellegű problémája. A szleng akár gyógyír is lehet erre, önirányított terápia, mely egyidős az első beszélni tudó családdal. A család, akárcsak a társadalom, a hatalom és a jog hierarchiáját tartja fenn, mely ellen a gyermek egészséges, fejlődő énjének szüksége van kompenzálásra gyengesége és bűnössége miatt. A szleng mint gyógyír tagadja a gyengeséget, illetve kérkedik a bűnösséggel. Ebből a nézőpontból nyugodtan állíthatjuk,

hogy a terapeutikus, gyógyító szleng szükséges az én fejlődéséhez, s hogy a társadalom nem működne szleng nélkül. Különös, hogy egy olyan nyelvi jelenség, mely ennyire tünékeny és frivol, mint általában a szleng, egyúttal ennyire mély és létfontosságú lehet az emberi fejlődés és rend szempontjából. Ez persze csak egy a szleng paradoxonai közül." (CHAPMAN, uo.:277)

De nem csak dícsérjük a szerző gondolatait, hanem megpróbálunk igazolására felhozni néhány példát az életből. Ha mást nem is, de diák szlenget majdnem mindenki használt már, vagy legalább is találkozott vele fiatal évei során. Az idős emberek is biztosan vissza tudnának hozni az emlékezetükbe egy-egy szót, kifejezést, amely az ő idejükben tipikusan a diákok szavajárása volt. Az iskolára levetítve a fentebb idézetteket, a tanárok közössége lesz a domináns kultúra, míg a szubkultúrába pedig a diákok fognak tartozni. Általában a diákok között a menőbb, befolyásosabb mindig a harsányabb, szókimondóbb, vagányabb gyerek, s ez a gyerek szókimondása, lazasága révén valószínűleg előszerettel használ szlengszókat is. Tehát a szlengszók használatával a diákok csoportjához tartozónak vallja magát, ezzel együtt elhatárolódik a tanárok csoportjától, s szlengjével (amelyben a tanárok kiparodizálásától kezdve a „dugi cigizésig" sok mindenre van kifejezés) lazaságát, a csoporton kívüliekkel szemben megvetését, akár tiszteletlenségét igyekszik mutatni. Természetesen a csoporton kívül állhatnak még más diákok, például tanár gyereke, tanárok kedvence, nagyon szorgalmas tanuló (stréber), stb. Vannak olyan iskolák is, ahol a lazaságnak helye nincs, s az ilyen diákoknak sincs, habár a diáknyelv ezekben is élni fog csak talán obszcén kifejezésektől mentesen. A lényeg, hogy az iskolában a jog és a hatalom a tanárok kezében van, s ahogy a tanulmányban olvasható, a szleng használata igenis lehet egy olyan dolog, amely segít kompenzálni a tanárok felsőbb mivolta miatt átérzett gyengeséget, esetleg bűnösséget. Egy ilyen konkrét példában érzékeltetve Chapman magyarázata már kevésbé tűnhet „pszichologizálásnak", mint esetleg első olvasatra, de az biztos, hogy tanulmánya által kicsit közelebb férkőzhetünk a szleng lélektani okaihoz is.

1.3 Szleng és szleng közötti különbségek

„A tizenkilencedik század végén, a tömegkommunikáció és a gyors utazás elterjedését megelőzően bizonyos csoportok, melyeket abban az időben alacsonyabb társadalmi helyzetűnek neveztek — úgymint cigányok, árusok, tolvajok, iskolások és helsinki újságosfiúk — jóval homogénabbak, elszigeteltebbek és tartósabbak voltak, mint a mai csoportok és szubkultúrák, legalábbis nyelvi szempontból. Ez talán előfeltétele azon hagyományos szlengszavak alkotásának és túlélésének, melyek eleve szlengként definiálhatók, és melyeknek ma is felismerhető szleng mivoltuk. Ugyanígy mindez a szleng egészének mint azonosítható, sajátos szó- és kifejezéskészletnek is előfeltétele lehet." (FORSSKAHL, uo.:78)- Forsskahl megfogalmazása jól mutatja azt, hogy a szlenget egykor miért leginkább ezeknek a csoportoknak a nyelvhasználatára értették, s miért vannak ezzel ma is így jó néhányan, annak ellenére, hogy manapság Magyarországon is rengeteg ilyen szót használnak, amely a tolvajoktól ('lé'-pénz, 'fuksz'-arany, ékszer) vagy a cigányoktól ('máró'-kenyér, 'csaj'-lány, 'csávó'-fiú) maradt fent. Él ma egy olyan szleng, amely ezektől a csoportokról egyre inkább kezd leválni, s kezd kialakuni egy olyan szleng, amelyre talán az „utcai szleng" elnevezés illik a legjobban. Ez az a szleng, amelyet majdnem minden korosztály megért és tud használni, amellyel a diákévek után is bárhol találkozhat az ember az utcán, szórakozó helyen, vagy akár a munkahelyen. S ennek a létéhez talán nagyban hozzájárul a média, s olyan jelenségek, amelyekről Chapman ír az előzőekben emlegetett tanulmányában. „Manapság, hogy megjelöljük ezt a rendkívül termékeny gyülekezetet, ügyetlen összetételhez kell folyamodnunk, ami nem más, mint a „Washington- Los Angeles-Huoston Wall Street-Madison-Avenue kapcsolat". Kultúránk központjai ugyanis ezek a helyek, s ezek a központok átjárják a kultúrát a mindent átható és egyesített tömegkommunikáció révén. Ezektől kapjuk a fejesek, a fő-és középvezetés, a bürokrácia lakói, a yuppie-k, a talk show-k, a populáris rovatok és a magazinok szlengjét. Ragyogó, expresszív, a világot ismerő emberek, akik élő populáris kultúránkat mozgatják, akik ebből gazdagodnak meg, s erre nem igazán vevők. Ők a szleng divatjának irányítói és forrásai, a szlengé, amely mindenfelől születik, s be nem skatulyázható. Megfelelő elemzésükhöz nagyobb történelmi perspektívára van szükségünk, de akárkik is legyenek, mindenképpen a jelen áramlatának irányítói." (CHAPMAN, uo.:275) Ez a jelenség valamilyen szinten nálunk is érzékelhető, hiszen a média révén folyamatosan kapcsolatban vagyunk az amerikai élettel. Találkozunk vele

mozifilmek, könnyűzenei slágerek által, amelyek sztárokká tesznek embereket, akikről beszélni, tudni kell, erre pedig számtalan napilag, magazin adja meg a lehetőséget. Nem csoda, hogy Magyarországon is egyre több az amerikai eredetű szó, amelyet szlengként lehet értelmezni. ('shoppingolni'-vásárolni, 'spoilerezés'- film, könyv tartalmának elmesélése).

Chapman tanulmányában két féle szlenget választ külön, s ezzel párhuzamot lehetne vonni akár hazánkban is. „A tizenévesek, az utcai bandák beszédének jelentős része elsődleges szleng. A másodlagos szlenget nem annyira azért haszálja valaki, hogy egy csoporthoz kötődjön, mint inkább azért, hogy kifejezze vele attitűdjeit és életrevalóságát, mindezt az által, hogy az illető időlegesen azt játsza egyszemélyes kis propaganda színháza színpadán, hogy egy utcai banda tagja, bűnöző, hazárdjátékos, drogos, profi focista, stb., s hogy így kifejezze megvetését, fensőbbségét, s okosságát másvalaki verbális ruházatának a felöltésével. A másodlagos szleng inkább stilisztikai választás eredménye, mint az igazi azonosulásé. A „Washinton, Los Angeles, Huoston, stb." típusú szleng egyre nagyobb gyakorisága azt jelentheti, hogy a jövőben a másodlagos vagy felvett szleng inkább az egyéni szellemesség és az önreklámozás módja lesz, s forrásai nem nyilvánvalóbbak, mint például egy piszkos viccé." (CHAPMAN, uo.:276) Ez a másodlagos szleng az, amit „utcai szlengként" neveztem meg, ez, amelyet bizonyos csoportokba, szubkultúrákba való tartozás nélkül egyre többen ismernek, s sokan használnak Magyarországon is.

1.4 A szleng érzelemkifejező funkciója

Szoktak társítani a szlenghez érzelemkifejező funkciót is, s bár erről valahogy mindig kevés szó esik, mégis érdemes egy kicsit ebből e szempontból is vizsgálódnunk.

Mikor fejezünk ki szlenggel érzelmeket? Általában nagyobb érzelmi telítettségű helyzetekben, ha meglepődünk, ha mérgesek vagyunk, esetleg, ha nagyon örülünk. Ha egy „Hűha!" helyett valaki azt mondja, hogy „Beszarok!", bár nem szép, a szóhasználat mégis hordoz magával valami többletet, amit a „Hűha!" nem tartalmaz. Ugyanúgy, ha azt mondom „Kurva jó!" egy árnyalattal jobban kifejezem a tetszésem, mintha azt mondanám, hogy „Nagyon jó!"

Ugyanígy van ez akkor is, ha mérgesek vagyunk, s a szitokszók használata és a káromkodás is megérnének egy külön tanulmányt. Meglepődnénk, hogy mennyi féle káromkodást tudnánk összegyűjteni, ha most ezzel kapcsolatban elkezdenénk egy kutatást. Érdekes kérdés az is, hogy a szitokszókat és káromkodásokat a szlengbe kellene-e egyáltalán sorolni? Hiszen ezek a szavak nem különböző csoportokban, szubkultúrákban élnek, nem is saját maga és a többiek előtt akar tetszelegni egy ember velük, ha így beszél, hanem tényleg mintha csak pusztán érzelemkifejező funkciót hordoznának és ennél többet nem is. Különös, hogy ezzel a területtel a szleng mellett, vagy a szlengen belül sokat nem foglalkoztak még, ha bár szleng szótárakban gyakran találkozunk velük. Mindenesetre ez a legkézenfekvőbb példa arra, hogy láttassam, a szleng érzelmek kifejezésére is remek eszköz lehet.

1.5 A szlenggel kapcsolatos eddigi megfigyelések összefoglalása

Összefoglalva az itt tárgyaltakat a szlengről:

-Ábrázoltam azt, hogy a szleng fogalmának meghatározása a mai napig nehézséget okoz, s a definíció-alkotás során mindenképpen több szempontot is figyelembe kell venni.

-Megnéztem azt, hogy a szlengről való gondolkozás során mettől meddig jutottak napjainkig a nyelvészek.

-Megpróbáltam felvázolni a szleng használatának hátterét, legvalószínűbb okait szociológiai és pszichológiai szempontból.

-Különbséget tettem az „elsődleges” és a „másodlagos” szleng között.

-Utoljára pedig szót ejtettem érzelemkifejező szerepéről és a káromkodásról.

Valószínű, hogy ezeket a fejezeteket külön-külön oldalak százaival is meg lehetne akár tölteni, de a szakdolgozat célja nem a szleng fogalmának a behatóbb körüljárása, az itt leírtakkal csak egy összképet próbáltam megadni a kutatás legfőbb összetevőjéről, s magával a kutatás eredményével pedig a továbbiakban fogok foglalkozni.

2. A kutatás eredményeinek elemzése

A következőkben tehát a szlengről való gondolkozást, a szlenghez való hozzáállást fogom vizsgálni a megkérdezettek körében. A 100 kitöltést úgy igyekeztem összegyűjteni a Facebook internetes közösségi oldalon az imerőseim között, hogy a válaszolók között mindenképpen legyen a tizenéves korosztálytól a nyugdíjasig egyaránt mindkét nemből. Természetesen ez nem garantálja azt, hogy minden korosztályból és mindkét nemből nagyjából arányos a kitöltők száma, de nem is ez volt a cél a kérdőívvel, sőt az esetlegesen adódó nagy különbségeből érdekes következtetéseket vonhatunk le. Például az is elgondolkoztató, hogy annak ellenére, hogy férfiakat ugyanúgy szép számmal megkérdeztünk, a kérdőívet mégis 74 %-ban nők töltötték ki. Azt, hogy ebben a témában miért inkább a nők fejtették ki szívesebben a véleményüket, azt maguk a feltett kérdések is befolyásolhatják, de lehet ennél egyszerűbb is a magyarázat, még hozzá az, hogy a nők valamiért általában közlékenyebbek, ha közvéleménykutatásról és hasonlókról van szó, míg a férfiak ilyen

„csekélységekre” nem szeretnek időt szánni.[1] De a két nem viszonyát a szlenghez csak ezután szeretném feltárni.

A kérdések és a válaszok megtekinthetők a dolgozathoz csatolt mellékletben, illetve minden válaszhoz tartozik egy statisztika, amely diagrammal van szemléltetve. Ezekből a diagrammokból a dolgozatban csak néhányat fogok felhasználni az elemzés során, azokat, amelyek a vizsgált kérdéskör elemzéséhez fontosnak bizonyulnak.

2.1 Hogyan készült a kérdőív?

A mellékletekben látható, hogy a kérdések két csoportra oszlanak. Ezt azért csináltam így, mert a második rész számozott kérdései nem egy önálló kérdéskör tagjai, hanem egy már idézett szerző, Kövecses Zoltán Az amerikai szleng előszavában írott kérdései nyomán íródtak. Ezeket a kérdéseket ő a szleng meghatározásához használja fel, s ennek okát így fogalmazza meg: „Ha figyelembe akarjuk venni teljes vagy megközelítőleg teljes bonyolultságát, számos tényezőt fel kell használnunk ahhoz, hogy meghatározzuk a szlenget. Ez nem egymondatos definíció lesz, hanem olyan leírás, amelynek több összetevője, tényezője van. A szleng jelenségének leírásához szükséges tényezőket legegyszerűbben olyan kérdések formájában ragadhatjuk meg, melyek a kommunikációs szituáció vagy helyzet különböző oldalaira, elemeire vonatkoznak.” (Kövecses, uo.:8)

2.2. A résztvevők eloszlása nem, kor, legmagasabb iskolai végzettség és lakóhely szerint

Ahhoz, hogy összefüggéseket vonjak le a válaszok és a kitöltők neme, kora, foglalkozása, lakhelye, stb.között, talán előrevezető lehet, ha legelsőnek is felvázolom

[1] Közvéleménykutatással foglalkozók számoltak be arról, hogy volt, amikor a felkeresett férfiak még a kutatás témáját sem tudták, de előszeretettel ajánlották fel női társukat segítségként, lévén, hogy nekik most nincs idejük erre.

maguknak a kitöltőknek az adatait. A továbbiakban egy-egy vizsgált választ gyakran fogok ezekkel összevetni, hiszen a kutatás legfőbb tárgya az, hogy az adott válaszok milyensége mennyire függ össze a kitöltők ezen adataival.

A statisztika szerint tehát 74%-ban nők, 26%-ban férfiak a válaszolók. A 20-29 éves korosztályt sikerült a legnagyobb számban megkérdezni 39%-ban, jelentős különbséggel jönnek ezután 17%-kal a 30-39 év közötti kitöltők, s legkevesebb a 10-19 (7%) és a 50-59 (10%) éves korosztály válaszolóinak a száma.

A legmagasabb iskolai végzettség eloszlása a következő diagrammon látható.

1. diagramm

A legmagasabb iskolai végzettség eloszlása a kitöltők körében

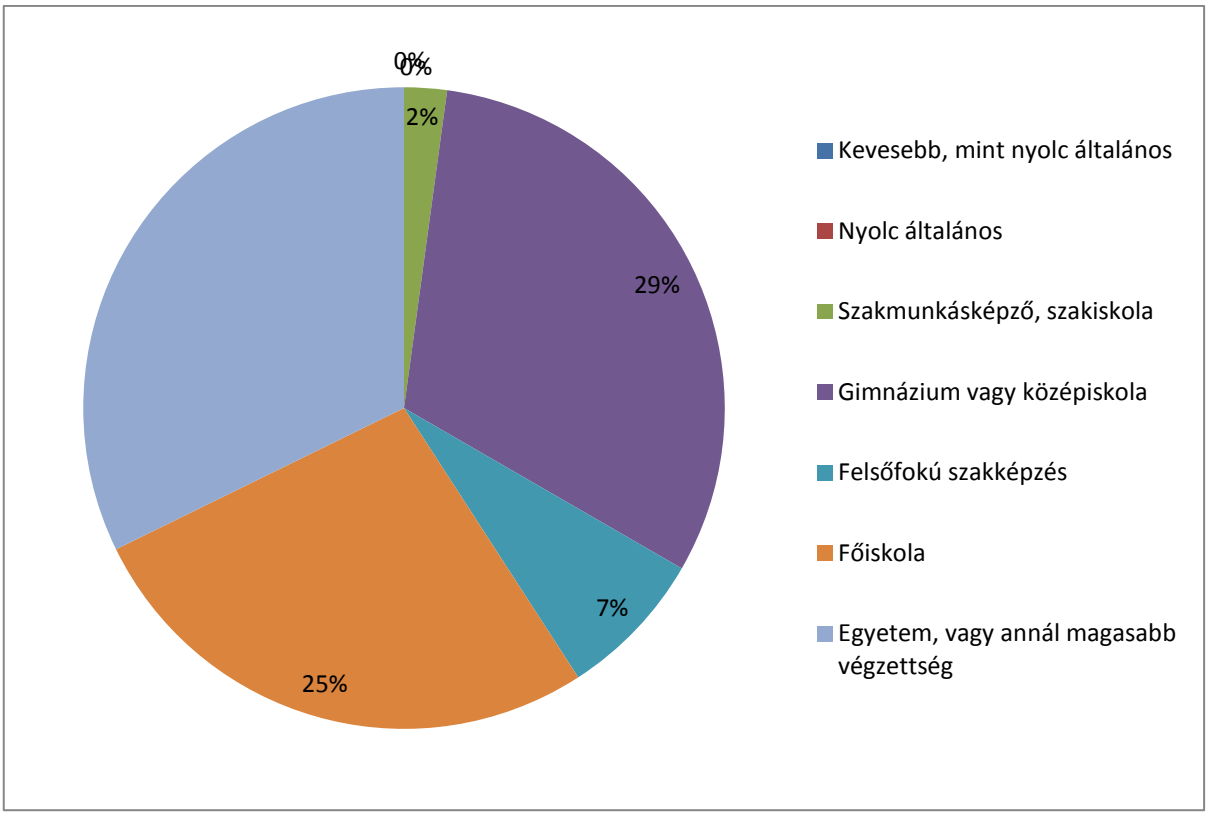

A 2. diagrammon pedig a válaszolók lakóhelyére vonatkozó kérdés statisztikája látható, vagyis, hogy milyen településen laknak, tartózkodnak a leggyakrabban a kitöltők.

2. diagramm

A válaszolók lakóhely szerinti eloszlása

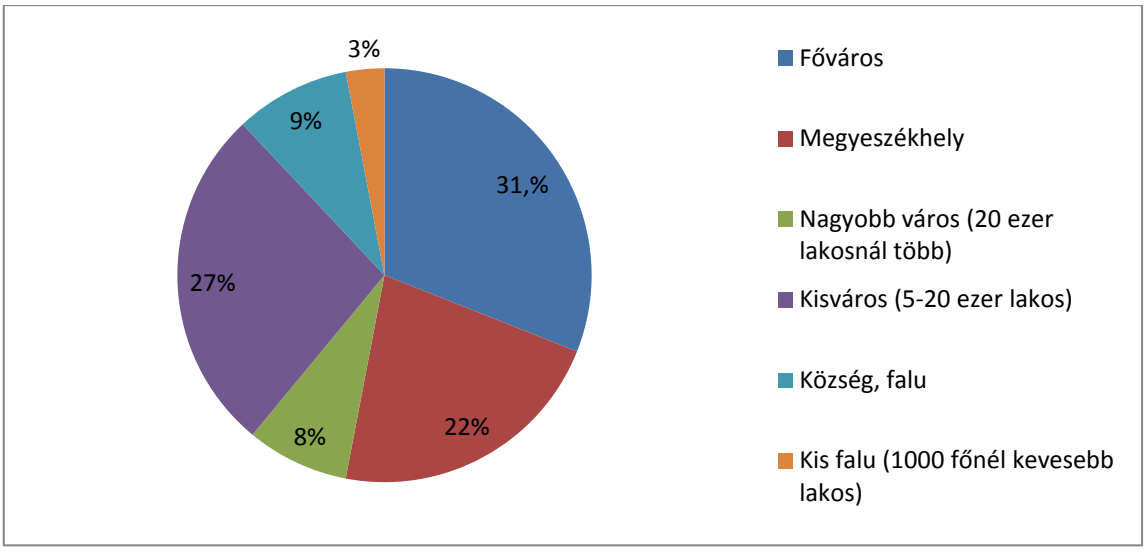

2.2.1. Kik beszélnek a párbeszédben olvasható módon a válaszolók szerint?

Az első kérdésre válaszolók 92%-a szerint a példaszöveg kamaszkorú fiúk között hangozhatott el. Ez vajon arra enged-e következtetni, hogy a szlenget valóban leginkább kamaszkorú fiúk használják-e. A második szakasz 1a. kérdésére adott válaszok alapján is látható, hogy inkább férfiakról képzelik el a válaszolók ezt a beszédet, mint nőkről, s a következő 1b. kérdésnél is megfigyelhető, hogy 50%-ban leginkább fiataloknak tulajdonítják ezt a beszédet.

Hasonlítsuk tehát össze az 1a.(3. diagramm), illetve 1b.(4. diagramm) válaszok statisztikáját. A válaszadás során ezeknél a kérdéseknél több lehetőséget is megjelölhettek a kitöltők.

3. diagramm

A válaszolók eloszlása aszerint, hogy melyik nemhez társítják a párbeszédet

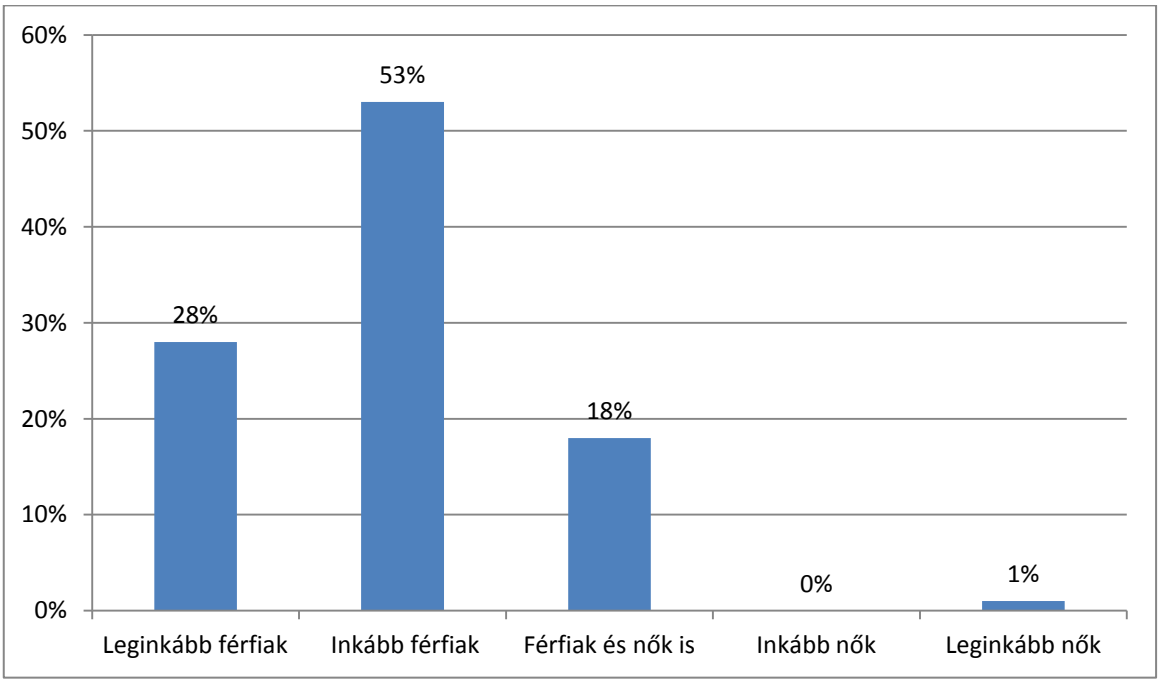

4. diagramm

A válaszolók eloszlása aszerint, hogy melyik korosztályhoz társítják a párbeszédet

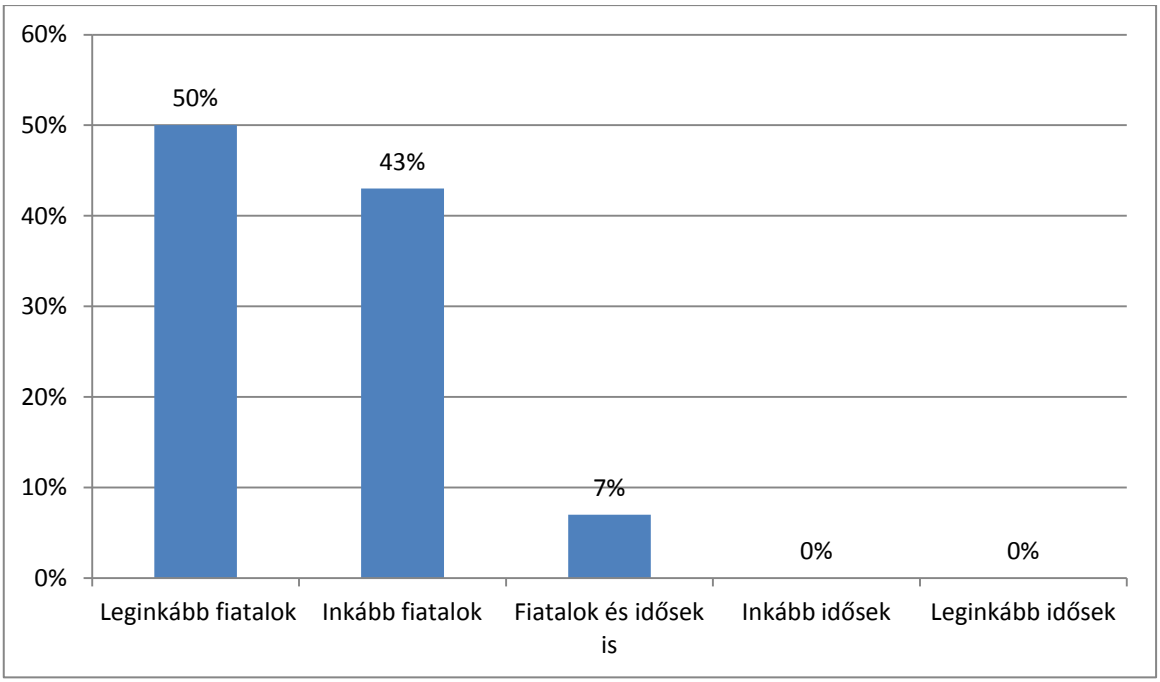

Tehát a válaszolók 92%-a szerint a szöveg kamasz korú fiúk között hangzott el, viszont ezt a választ összevetve a második szakasz első két válaszaival, megállapíthatjuk, hogy a kitöltők többsége szerint leginkább fiatalok között zajlott le ez a párbeszéd, de nem leginkább férfiak között, tehát a 3. diagramm mutatja, hogy az ilyen beszédet még ha kevésbé is, de nőkhöz is társítják. Ami viszont egyértelműen látható az az, hogy a szlenget a fiataloknak tulajdonítják. Ezt erősíti az első szakasz 5. kérdésére adott válaszok aránya is. A kitöltők 66%-a szerint 10-19 évesek beszélnek így, 32%-uk szerint a 20-29 évesek, 2%-uk a 30-39 éves korosztályhoz társítja, s a többi korosztályhoz már nem tudják kapcsolni ezt a párbeszédet.

Mi lehet ennek az oka? Valóban csak a fiatal korosztály beszéli a szlenget? Ha ez így is van, nem-e lehet, hogy csak azért, mert, amiket az idősebbek használnak, azok már elavultak, kimentek a divatból. Hogy ezt kiderítsük, meg kellene néznünk konkétan egy-két kitöltött kérdőívet, ahol a válaszadó legalább 50 év fölötti. Megkeresve egy-két ilyen kitöltést, megfigyeltem az első szakasz 12. kérdésére (Ismer-e a párbeszédben előfordulókhoz hasonló (úgynevezett szleng) kifejezéseket? Ha igen, kérem, írjon le néhányat (maximum hármat)!)adott válaszokat, s arra lettem figyelmes, hogy erre a kérdésre az 50 év felettiek közül többen vagy azt a választ adták, hogy nem ismernek ilyen szavakat, vagy nem is adtak választ. Egy válaszoló a *gyökér* kifejezést írta, illetve megnéztem egy 40-49 év közötti kitöltőt is, aki a *kéró, skac, dugás* példákat hozta fel. (Ezek a válaszok megtalálhatók a mellékletben.) Ezek valóban arra engednek következtetni, hogy az idősebb korosztály már nem használja a mai szlenget, s ezért gondolhatják róluk a kitöltők azt, hogy ők nem is nagyon beszélnek szlenget. A felvetés alapja az, hogy például a *gyökér* szó, az már egy régebbi tizenévvel ezelőtt is használatos kifejezés volt és a *dugás* az ma annyira gyakran használatos, hogy a szleng mivolta is csak obszcenitása miatt érződik.

Kövecses szerint az oka, hogy leginkább a fiatal korosztály beszéli a szlenget: „Ez megint nem jelenti azt, hogy az idősek egyáltalán nem használnak szlenget. Használnak, és találunk olyan szlengszavakat, melyek elsősorban az idős korosztály sajátjai. Ugyanakkor azonban a fiatal korosztály az, amelyik leginkább mint sajátját használja a szlenget, saját életstílusának, életszemléletének kifejezőjeként. Ez lehet az oka annak, hogy egyes kutatók a szlenget az ún. „ifjúsági nyelvvel” azonosítják, melynek egyik

változata a diáknyelv, az a nyelv, amely az iskolai élettel kapcsolatos.” (Kövecses, uo.:8)

Természetesen, hogy ki mikor és milyen mértékben használja a szlenget arról a további válaszok vizsgálatakor világosabb képet fogok kapni, így talán arról is, hogy miért leginkább fiatalokhoz, s inkább férfiakhoz társítják az ilyen beszédet.

2.2.2 Hogyan viszonyulnak a válaszadók az ilyen beszédhez?

Ahhoz, hogy megnézzem azt, hogy a kutatásunk alapján, milyen a szlenghez való hozzáállás, több kérdésre kapott választ is meg kell figyelnem. Vessük tehát vizsgálat alá az első szakasz 2., 3.,4., 10. kérdésre kapott válaszokat. A 2. kérdés statisztikája alapján a válaszolók 46%-a azt nyilatkozta, hogy „Mindannyian használunk ilyen kifejezéseket, de törekedni kellene az igényes nyelvhasználatra”, 32%-uk pedig, hogy „Igényleten és durva, az ilyen beszédet teljesen ki kellene zárni a nyelvből”, a következő csupán 22% úgy gondolja, hogy „ A spontán nyelvhasználathoz, az efféle kifejezések is hozzátartoznak”. A 3. kérdésnél a válaszolók 42%-a úgy látja, hogy az ilyen beszéd inkább szegényíti a nyelvet, 30%-uk szerint pedig nagy mértékben szegényíti a nyelvet. 4%-uk azt mondja, hogy gazdagítják a nyelvet a párbeszédben elhangzottak, s 1% pedig nagy mértékben gazdagítónak látja ez ilyen beszédet a nyelvre nézve.

Talán a fejezet legfontosabb kérdése, az, hogy mennyire szoktak a válaszolók, s szoktak-e egyáltalán a párbeszédben olvasható módon beszélni. A 4. kérdés statiszikáját az 5. diagrammon láthatjuk.

5. diagramm

A válaszolók eloszlása aszerint, hogy szoktak-e, illetve milyen gyakran szoktak a párbeszédben olvasható módon beszélni

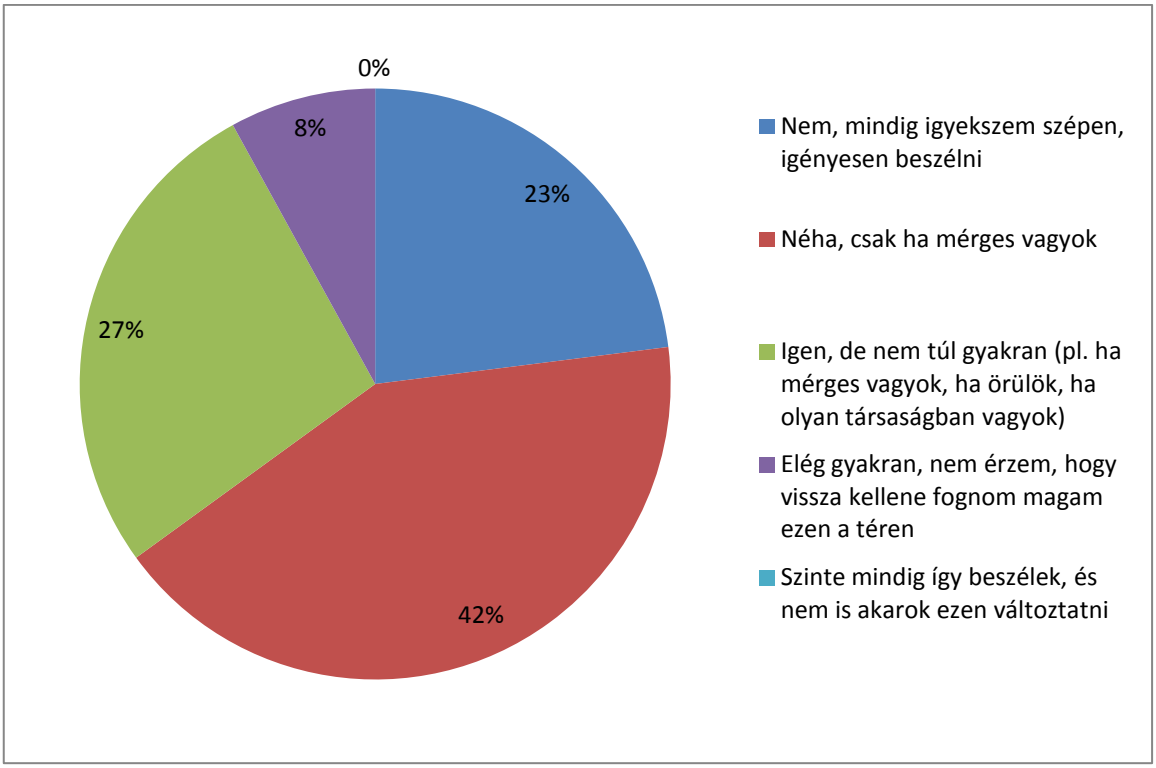

Ezt kiegészítve még a 10. kérdésre kapott válaszokkal, melynél a válaszolók 60%-ának egyáltalán nem szimpatikus az az ember, aki így beszél, 40%-uk pedig nem ítél az alapján, hogy ki, hogyan beszél, kis ellentmondásokba ütköztem az elemzések során.

Az egyik különös észrevétel, amit tettem az az, hogy annak ellenére, hogy túlnyomó többségben fiatalok töltötték ki a kérdőívet, s legnagyobb részt fiatalokhoz társítják a párbeszédben elhangzottakat, s a válaszadók csak 23%-a mondja, azt, hogy ő nem szokott így beszélni, a szleng használatának megítélése negatívabb, mint gondoltuk. Miért lehet ez? Befolyásolja-e ezt az, hogy a kitöltők több mint 70%-a nő? A nők viselkedésére ma is hatással vannak társadalmi elvárások, amelyekbe az illetlen beszéd kerülése is beletartozik.[2] A szleng illetlenként való megbélyegzése pedig még

[2] Ha egy nő sok szleng szót használ, gyakran lehet hallani efféle megjegyzéseket: „Hogy beszélsz nő létedre?" „Nem szégyelled magad, hogy nő létedre így beszélsz?" A kutatás eddig vizsgált eredményei abból a szempontból, hogy férfiak vagy inkább nők használják a szlenget, Kövecses Zoltán megállapításait tökéletesen igazolják: „A tipikus szlengbeszélő inkább f é r f i , mint nő. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a nők soha nem használnak szlenget, csupán azt, hogy a szlenget inkább férfiak hozzák létre, hogy a szleng inkább a férfi életszemlélet vagy psziché kifejezője, és hogy a

napjainkban is erősen él, s ezt a kutatásunk eredményei is bizonyítják. Természetesen biztosan vannak olyanok akiknél ez egyéni döntés, hogy nem beszélnek így,s nem egy külső nyomásnak akarnak megfelelni, csak az általuk elképzelt „normális" emberi jellembe nem tatozik bele a szleng használata. Mint, ahogy az első szakasz 11. kérdésére - amelyben arra voltunk kíváncsiak, hogy a válaszoló szerint vannak-e a társadalomban olyan csoportok, amelyek minden tekintetben kerülik az ilyen beszédet – az egyik kitöltő azt a választ adta, hogy „Persze, hogy van. Értelmes emberek."

De nem feledkezek meg arról sem, hogy az elhangzott párbeszéd, amellyel kapcsolatban kérdeztem, nem egy közösség szlengjét mutatja, mint pl. a tolvajokét, bűnözőkét, katonákét, stb., hanem leginkább azt a szlenget, amely ezektől kölcsönöz. Ezt a dolgozat első részében már tárgyaltam az 1.3. fejezetben, s ún. „utcai szlengként" neveztem meg. Ha valaki nem beszél így, vagy korából fakadóan esetleg nem érti, az nem jelentheti azt, hogy soha nem használt vagy használ szlenget, hiszen diákként, katonaként, munkája során, ha olyan foglalkozást űz, melynek gazdag szlengje van (pl. rendőrök, orvosok) akkor lehet ő is szlenghasználó, még ha ez nála nem is tudatos. Valószínűleg, mivel ez a szleng, amelyet a párbeszédben olvastunk, nem feltétlen egy csoport szlengje, hanem a mai fiatalok beszélnek így, ezért más korosztályból válthat ki idegenkedést, amely negatív megítélést szül.

2.2.3. Hogyan függhet össze a műveltség, iskolázottság a szlenghasználattal?

A kérdőív eredményeiből az derül ki, hogy a kitöltők inkább műveletlen embereket gondolnak szlenghasználónak, mint művelteket. A második rész 1c. kérdésére kapott válaszok összegzése mutatja, hogy 39%-ban inkább a műveletlenekhez társítják az ilyen beszédet, utána a válszolók 31%-a még erősebben így ítéli meg, tehát a leginkább műveletlenekhez társítja. Ezektől nem sokban marad el azoknak a száma, akik nem feltétlen gondolják azt, hogy ez függ a műveltségtől (29%), de hogy inkább műveltek beszélnének így, azt csak 1 %-uk állítja.

---

szleng használata során erősebb társadalmi tabuk érvényesek a nőkre, mint a férfiakra. Mindezek miatt és alapján tehát azt mondhatjuk, hogy a férfiak tipikusabb szlengbeszélők, mint a nők." (Kövecses, uo.:8)

Ehhez a kérdéshez kapcsolódhat még az első rész 9. kérdése is, az, hogy mennyire függ a válaszolók szerint az iskolázottságtól, hogy valaki beszéli a szlenget vagy nem. Teljes mértékben persze nem szabad az iskolázottsághoz kapcsolni a műveltséget, hiszen vannak olyan emberek, akik a mai fiatalok szempontjából „csak" egy érettségivel rendelkeznek, de tájékozottságukkal, szellemi elevenségükkel, olvasottságukkal, egy adott témában való elmélyült magatartásukkal rengeteg diplomás, vagy doktori címet szerzett egyént überelnek. Ezért is lehet, hogy a válaszadók 71%-a gondolja úgy, hogy az iskolázottságtól függ valamennyire, az, hogy valaki a párbesszédben elhangzottakhoz hasonlóan beszél, de nem feltétlenül befolyásolja az iskolai végzettség ezt. Tehát inkább a műveletleneknek tulajdonítják a szlenghasználatot, ami az előbbi felvetés miatt lehet, mert a műveltség és iskolázottság nem mindig kéz a kézben járnak. Kövecses magyarázatát arra, hogy miért inkább a műveletlenek beszélhetik a szlenget, teljesen korrektnek tartom: „Ez nem azért lehet így, mert a műveltebb ember „jobban", „szebben" beszél, hanem azért, mert a művelt, iskolázott ember inkább tudatában van és aláveti magát azoknak a nyelvi előírásoknak, melyek a szleng használatát korlátozzák vagy egyenesen tiltják az egyes társadalmakban."(Kövecses, uo.:9)

2.2.4. Bűnözők vagy tisztességes emberek használják inkább a szlenget?

A második rész 1.d. kérdésére 65%-ban kaptam azt a választ, hogy bűnözők és tisztességes emberek is beszélhetik a szlenget, s elég nagy különbséggel, 19%-ban tartják inkább a bűnözőkről, hogy így beszélnek. Ez azt mutatja, hogy manapság az ilyen beszédet egyre kevésbé azonosítják az alvilág vagy különböző szubkultúrák beszédéhez, pedig sokak szerint ezek nyelve adja a szleng alapját.

2.2.5. Hol beszélik leginkább a szlenget?

Kövecses Zoltán megfigyelései szerint (KÖVECSES, uo.:9) a szlenget leginkább nagyvárosban beszélik, amelynek oka valószínűleg az lehet, hogy a nagyvárosban jelennek meg azok a szubkultúrák (bűnözők, drogosok, hajléktalanok), amelyekhez a szlenget a leginkább társítani szokták. Érdekes válaszokat kaptam azonban a kérdőívben

arra a kérdésre, hogy városban vagy falun használják-e leginkább a szlenget. A válaszok statisztikája a 6. diagrammon elemezhető.

6. diagramm

Hol beszélik a szlenget a leginkább a kitöltők szerint

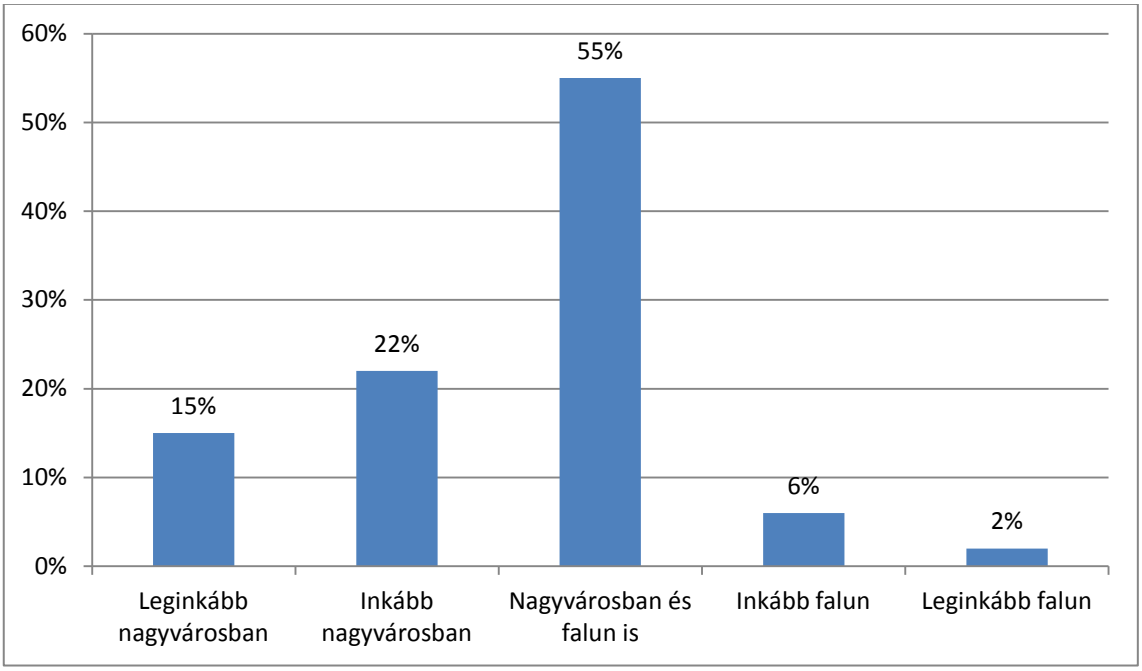

Látható tehát, hogy a válaszolók 55%-a szerint nagyvárosban és falun is használják a szlenget. Ez az eredmény arra enged következtetni szintén, hogy mára már egyre inkább kezd különválni az alvilág, a tolvajok, stb. szlengje attól a szlengtől, amely ezekből vált ki, amit majdnem mindenki ismer, s amit a mai fiatalok közül szinte mindenki használ. A Kövecses Zoltán által leírtak és a vizsgálatom eredményei közötti különbségek lehet abból a több, mint egy évtizedből fakadnak, amely a szerző könyvének megjelenése óta eltelt. Ez pedig azt jelenti, hogy a szleng használata terjeszkedik, és egyre inkább túlnő azon a rétegen, amelynek eredetileg tulajdonítva volt.

2.2.6 Miért beszélnek így a párbeszéd tagjai a válaszolók szerint?

Érdemes egy kicsit szemügyre venni az első rész 7. kérdését, hogy a válaszadók szerint miért beszélnek így a párbeszéd tagjai. A válaszok 60%-a az a vélemény, hogy azért, mert közeli barátok, s ezt ezzel a bizalmas és fesztelen nyelvhasználattal fejezik ki. Jóval kevesebben úgy gondolják, hogy ezzel különböztetik meg magukat a társadalom egyéb csoportjaival szemben. 27%-os jelölést kapott ez a válasz, s 24%-ot, pedig az, amely szerint a tréfás hangulat keltése érdekében beszélnek így. 19%-ban választották azt, amely azt mondja, hogy így akarják magukat megkímélni a bővebb részletezés fáradalmaitól. Mivel itt több válaszlehetőség is volt és az egyéni véleményület is leírhatták a kitöltők, ezért nagyon sok hozzászólással kiegészült még ez a négy opció. Ezek az egyéni hozzászólások általában negatív hangot hordoznak, s az ilyen kitöltők a szlenget csupán menőzésnek tartják, illetve, úgy gondolják, hogy ettől érzik magukat a fiatalok „nagyfiúnak", vagánynak, stb. Azt viszont megállapíthatjuk, hogy összességében a kitöltők a fesztelen és bizalmas viselkedést látják ebben a párbeszédben, mely barátok között hangzik el, ehhez pedig semmi képpen nem lehet negatívumot kapcsolni, bármennyire nem pozitív a szleng megítélése.

2.2.7. Milyen helyzetben és leginkább mikor használják a szlenget a kitöltők szerint?

Magáért beszél az első rész 8. kérdésére adott válaszok aránya. Itt is több opció volt megjelölhető és 89%-ban választották azt a kitöltők, hogy leginkább éjszakai szórakozó helyeken beszélnek így. Ezzel talán összefüggésbe lehet hozni a második rész 5. kérdésére kapott válaszokat, ahol a kitöltők 86%-a szerint leginkább fesztelen, laza, egymás közötti (informális) beszédben használatos ez a nyelv, ami a párbeszéd által megjelenik. Mivel szórakozó helyeken tudják ezt a leginkább elképzelni a válaszolók, ezért a legtöbben laza és fesztelen beszédhelyzetet tulajdonítanak neki, hiszen, ha az ember szórakozik, ott pontosan az az egyik célja, hogy az élete során szinte mindenhol megkövetelt merevséget, „civilizáltságot" egy kicsit levethesse. Ez a beszédhelyzet sok nyelvész szerint - ahogyan Kövecses is megemlíti a tanulmányában (KÖVECSES, uo.:10) – a szleng meghatározó vonása.

Ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódhat még a második rész 6. kérdése is, amely által azt szerettem volna megtudni, hogy a kitöltők szerint hogy áll az aktuális beszédtémához, aki szleng szókat használ. Ennek az eredményét mutatja a 7. diagramm.

7. diagramm

A válaszolók eloszlása aszerint, hogy milyen hozzáállást társítanak a párbeszédben olvasható beszédhez

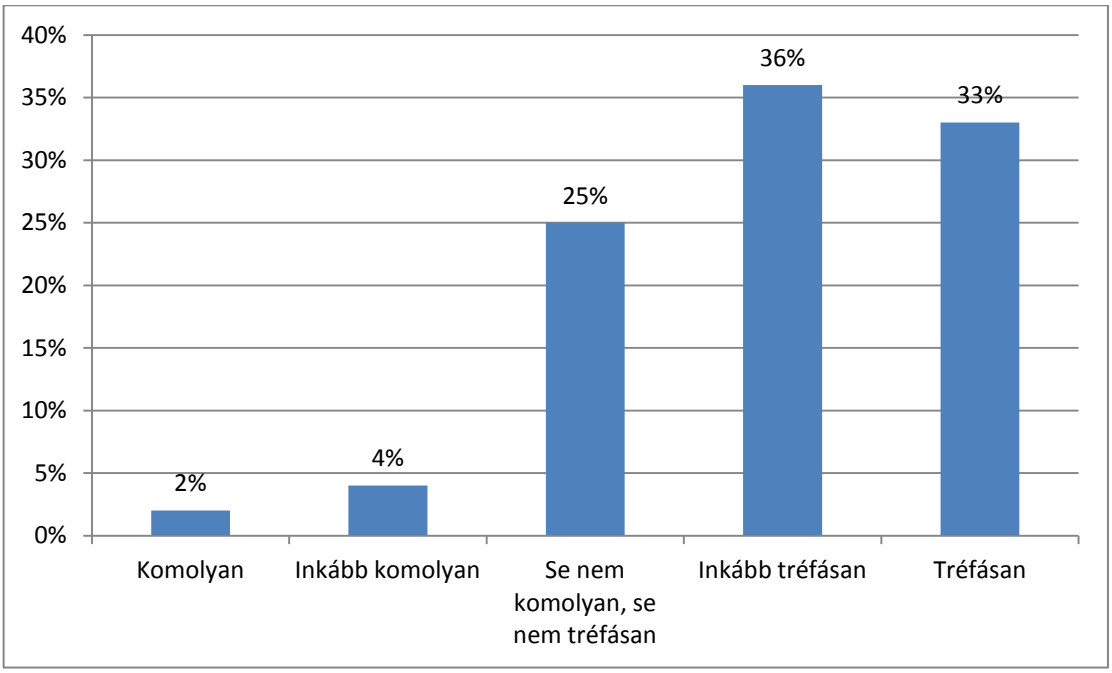

Megfigyelhető, hogy az utolsó három lehetőségre kapott válaszok mértéke nem sokban tér el egymástól, de a legtöbb jelölést az „Inkább tréfásan” kapta 36%-kal. A tréfás hozzáállás pedig szintén olyan helyzetekhez kapcsolható, amikor az ember elengedi magát, szórakozik, s ez fesztelen, informális magatartást feltételez.

2.2.8. Társadalmilag mennyire elfogadott a szleng és mennyire használható a társadalomban?

Most szeretném elemezni mindkét kérdés-szakaszban a 11.-11. kérdést. Inkább nem lehet ilyeneket kimondani a kitöltők 37%-a szerint, de 32 %-uk a középértéket választotta, vagyis nem gondolja feltétlen tabunak az ilyen szókat, de elfogadhatóbbnak sem a köznyelvni változatoknál, a két szélsőséges érték alig kapott jelölést. (2 .rész, 11. kérdés)

Az igazság tényleg valahol középen kell, hogy álljon, hiszen, aki ilyen kifejezéseket használ, az valóban nem mindig tabunak számító szavakat mond, hanem, ahogy Kövecses írja: „Ugyanakkor a szlengben arra is találunk szép számmal példát, hogy a szlengbeszélők igyekeznek a tabu dolgokra és eseményekre utaló szavakat „szalon-képessé tenni". Tehát a szleng nem merül ki sem a durva, sem a társadalmilag tiltott szavak használatában. Jellemző rá egy olyan folyamat is, melyet szépítésnek, eufemizmusnak nevezhetünk. Ennek során a valóság kellemetlen, sértő vagy tabu alá eső részeit a szlengbeszélők elfogadhatóbbá, szebbé tehetik." (KÖVECSES, uo.:12)

Érdekes válaszokat kaptam az első szakasz 11. kérdésére, melyben azt kértem a kitöltőktől, hogy írják le, szerintük vannak-e olyan csoportok a társadalomban, melyek minden tekintetben kerülik az ilyen beszédet, s ha vannak, akkor melyek azok. Ezek szép száma a mellékletben megfigyelhető. Egy-két válasz kivételével, minden hozzászólás szerint vannak, akik kerülik a szlengszók használatát. Példaként hoznak fel politikusokat, tanárokat, orvosokat, ügyvédeket, mindenféle olyan személyt, aki foglalkozása által egy magasabb társadalmi réteghez tartozhat. Valószínű itt a válaszolók arra nem gondoltak, hogy ezek az emberek gyakran használhatják saját szakmájuk szlengjét.

2.2.9 Mi lehet a célja, s háttere annak, ha valaki így beszél?

A második rész 12. kérdésére kapott válaszokat is érdekes megfigyelni, amelyben a szlenghasználat céljáról kérdeztem meg a kitöltők véleményét. Több válasz is lehetséges volt, s nagy részben, 73%-ban jelölték meg az érzelemkifejezést az ilyen beszéd céljaként, ami viszont különös, mert az érzelmek kifejezése, ahogy azt a dolgozat 1. fejezetében tárgyaltuk leginkább a szitokszókra jellemző, s ezek azért nem túl nagy részét teszik ki a szlengszóknak. Kapott még több jelölést az információátadás (40%) és a nyomatékosítás is (47%). Itt is az egyéni hozzászólásokban több negatív felhangot is érezhetünk. Például „nincsen szókincse, bárdolatlan, bunkó" – habár a szleng egyáltalán nem zárja ki a szókincs nagy mértékét, sőt egyes esetekben hozzátoldhat a szókincshez.

A 13. kérdéssel a szleng használatának lehetséges hátteréről akartam megtudakolni a résztvevők véleményét. Az erre kapott válasznak a statisztikája a 8. diagrammon látható.

8. diagramm

Mi a háttere a szlenghasználatnak a résztvevők szerint

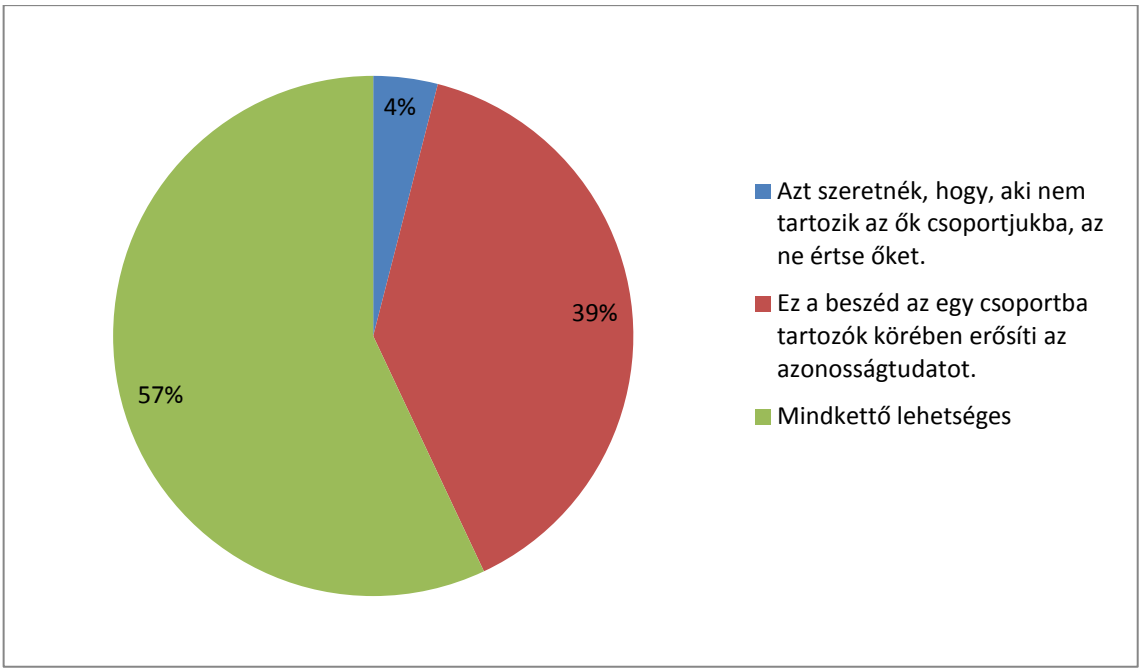

Tehát a kitöltők leginkább úgy gondolják, hogy mindkettő lehet háttere az ilyen beszédnek, tehát, hogy valaki használhat szlenget azért, mert azt akarja, hogy a vele nem egy csoportba tartozók ne értsék, illetve azért is használhat, mert ezzel erősíti a vele egy csoportba tartozók körében az összetartozást, azonosságtudatot.

2.2.10. A szleng általi kreativitás, gondolkozásmód, szókimondás, és a szleng művészi, irodalmi értéke

A második szakasz több kérdését gyűjteném össze ebben a fejezetben, mert úgy gondolom, hogy ezek valamilyen szinten kapcsolódnak egymáshoz. Ha van a szlengben némi kreativitás, akkor kell, hogy legyen művészi értéke, ami miatt érdemes a szlenget

beszélő gondolkozásmódját is megfigyelni, illetve azt, hogy ez az illető mennyire nevezi nevén a dolgokat. Ezekre a felvetésekre a 2. rész 7.-10. kérdései irányulnak.

A 7. kérdésre kapott válaszok eléggé megoszlanak, de a mérleg nyelve mégis affelé billen el, hogy igen, a szlenghasználók szoktak új szavakat kreálni. A résztvevők 22%-a szerint szoktak új szavakat kreálni, 28%-a szerint inkább szoktak, és 29%-a szerint jellemző az új szók létrehozása, de nem feltétlen.

A fenti válaszok is bizonyíthatják némileg azt a metaforikus gondolkozásmódot, amit több nyelvész tart a szlenghasznlókról. Hiszen a képes, átvitt gondolkozásmóddal inkább hozunk létre új szavakat, kifejezéseket, mint a szó szerinti gondolkozásmóddal. A kérdőívben résztvevők véleménye is inkább megegyezik ezzel, mert, bár a 8. kérdésnél is eléggé megoszlanak a válaszok, de mégis inkább affelé tendál a statisztika, hogy a nem szószerinti, átvitt gondolkozást társítják a szlenghasználathoz. A válaszadók 28%-a gondolja úgy, hogy inkább ez a metaforikuság figyelhető meg az ilyen kifejezésekben, 26%-uk szerint ez lehet így, de nem feltétlen, s 22% azoknak az aránya, akik szerint a leginkább ilyen a szlenget használók gondolkozásmódja.

Az előzőekben vizsgáltak alapján társíthatunk művészi, irodalmi értéket a szlenghez, de a résztvevők válaszai ezzel nem igazán egyeznek meg. 62%-uk tartja az ilyen szavakat durvának és vulgárisnak, jelentősen kevesebben választották az ennél kicsit enyhébb fokozatot, az „inkább durva, vulgáris" lehetőséget (21%), s 15% szerint lehet választékos, irodalmi, de lehet durva, vulgáris is. Leginkább irodalmi, művészi értéket senki sem lát a szlengben. A vulgaritás felé eltolódó magas arány egyik lehetséges oka, hogy az oktatási intézményekben az irodalmi, művészi értéknek van egy sablonja, amely meg van határozva abból a szempontól, hogy mi tartozhat bele, s általában ezekben szleng nem szerepel. (Ma már kivételek ez alól az olyan egyetemi képzések, amelyek nyelvtudománnyal foglalkoznak.)

Az előző kérdésnél ismét jobban megoszlik a 9. kérdésre adott válaszok száma. A résztvevők 33%-a úgy látja, hogy a szlenget használó inkább szókimondó, egyenesen a nevén nevezi a dolgokat, 28%-uk a leginkább szókimondónak tartja az ilyen személyt. Nem gondolják feltétlen úgy, hogy a nevén nevezi a dolgokat az így beszélő, de lehet így 19% szerint, 15%-ban választották azt a lehetőséget, hogy az ilyen inkább nem nevezi nevén a dolgokat, s a kevés maradék szerint egyáltalán nem nevezi nevén a dolgokat. Itt az arány inkább affelé a vélemény felé tolódik el, hogy az így beszélők a

nevén nevezik a dolgokat, bár nem biztos, hogy a valóságban feltétlen így van, hiszen az itt elemzett 8. kérdésnél is láttuk, hogy a szlenget metaforikusság jellemzi, ami képes, átvitt gondolkozást jelent, s ez pontosan ellene működik az egyenes szókimondásnak. Ebben a válaszadók is inkább egyetértettek, de valamiért úgy tűnik ezt nem tudták teljesen összekapcsolni ezzel a kérdéssel.

Az elemzéseim összegzése

Úgy gondolom, hogy a kérdőívre adott válaszokból készült statisztika alapján történő elemzéseim valamennyire választ adnak azokra a kérdésekre, amelyeket felvetettem és vizsgálni szándékoztam a szlenggel kapcsolatban. Szeretném végezetül ezeket tömörebben, vázlatszerűen összefoglalni, és így talán egységesebben lesznek azok a felvetések és megállapítások láthatók, amiket a dolgozatomban leírtam.

-Először is a vizsgálatot azzal kezdtem, hogy bemutattam a résztvevők eloszlását nemek, életkor, legmagasabb iskolai végzettség és lakóhely szerint, azért, hogy, ahol szükség lesz rá a többi elemzés során, ott vissza tudjak folyamatosan térni ezekhez, mert a kitöltők véleményének arányát befolyásolhatják ezek a tényezők. Itt láttuk, hogy a kérdőívet nagy százalékban fiatalok és nők töltötték ki, illetve nagyvárosban élők. Az iskolai végzettség ezekhez képest már jobban eloszlott.

-Másodjára tértem rá a konkrétabb elemzésre, s azzal, kezdtem, hogy a résztvevők szerint, pontosan kik is beszélhetik a szlenget. A vélemények szerint inkább fiatalok és inkább férfiak, s erre próbáltam társadalmi szintű magyarázatokat adni, illetve Kövecses Zoltán véleményére támaszkodni.

-Ez után azt néztem meg, hogy a válaszadók milyen mértékben szoktak így beszélni, illetve, hogy mi a véleményük az ilyen beszédről. Meglepetésemre ahhoz képest, hogy fiatalok töltötték ki a kérdőívet, inkább negatív véleményeket tapasztaltam a szlenghasználatról, aminek okait próbáltam megfejteni. A nők és férfiakra jellemző más-más társadalmi elvárásokban, illetve, a szleng, mint csoportnyelv számba nem vételében láttam az okokat.

-Negyedjére a műveltség és iskolázottság összefüggésében vizsgáltam a véleményeket, s azt a következtetést vontam le, hogy a válaszadók többre tartják a műveltséget, ezért ehhez kevésbé tudták társítani a szleng használatát, mint az iskolázottsághoz.

- A következő alfejezben azt elemeztem, hogy inkább bűnözőknek, vagy inkább tisztességes embereknek tulajdonítják-e a szlenget. A válaszokból is látható, hogy az alvilág, bűnözők szlengjétől egyre inkább külön létezőnek látják azt a szlenget, amit a mai fiatalok használnak.

- Ezután a résztvevők válaszai alapján kiderült, hogy nem társítanak feltétlen inkább szlenget nagyvároshoz, és faluhoz sem, pedig régebben a nyelvészek inkább nagyvároshoz kötötték, ahol a bűnözés jobban megjelenik.

-A következőkben azt szerettem volna megtudni, hogy mit gondolnak a kitöltők, miért beszélnek így a párbeszéd szereplői. Túlnyomó többségben úgy gondolták, hogy azért, mert közeli barátok, ami a szlenghez társított fesztelenséget mutatja.

- Ezután a szlenghez társított beszédhelyzetet, s a témához való hozzáállást vizsgáltam, hogy hogyan látják ezeket a válaszadók. A leginkább azt figyelhettük meg itt, hogy főképp szórakozóhelyeken képzelik el az ilyen beszédet, amihez kapcsolódhat a fesztelen, informális beszédhelyzet, illetve a tréfálkodó magatartás.

-Azt is megnéztem, hogy mennyire tartják elfogadhatónak a szlenget a társadalomban. Itt a legtöbben a középértéket választották, tehát, hogy nem feltétlen gondolják tabunak a szleng kifejezéseket, de elfogadottnak sem. Többségben a válaszadók úgy gondolják, hogy vannak olyan emberek, főleg magas iskolai végzettségűek, akik egyáltalán nem használnak szlenget, megfeledkezve arról, hogy pontosan munkájukból fakadóan használhatják a maguk szakmájának szlengjét.

-Következőnek azokat a kérdéseket elemeztem, hogy a résztvevők szerint mi lehet a szlenghasználat célja és háttere. Céljának leginkább az érzelemkifejezést jelölték meg, habár tudjuk, hogy azért a szlenghasználat nem csupán érzelemkifejezésben merül ki. Az ilyen beszéd hátterében az azonosságtudat erősítését és a más csoportoktól való elhatárolódni akarást is látják.

-Végezetül a szlengnek tulajdonított kreativitást, gondolkozásmódot, a neki társított esztétikai értéket és azt vizsgáltam, hogy a válaszolók mennyire gondolják az így

beszélőről, hogy nevén nevezi a dolgokat. Kreativitást, s metaforikus gondolkozásmódot inkább társítanak a szleng használatához, illetve úgy látják, hogy inkább nevén nevezi a dolgokat, aki, így beszél, de irodalmi értéket szinte semennyire nem kapcsolnak az ilyen kifejezésekhez. Ennek oka az oktatási intézmények tanítandó, standard irodalmi nyelvében keresendő.

Utószó

Ezek tehát azok a kérdések, amelyekben megpróbáltam kissé elmerülni, s feltárni a társadalom csoportjainak, nem, életkor, iskolázottság, lakóhely függvényében a véleményét a szlengről, illetve általában az „utca emberének", az az olyanoknak a viszonyulását ehhez a témához, akik talán soha sem foglalkoztak ezzel a kérdéssel, legfeljebb csak használták a szlenget, vagy elítélték azt. Ők még mindig inkább abban a sztereotípiában élnek, hogy a szleng az valami elutasítandó dolog, annak ellenére, hogy a tudomány mára már ennek a témának sokkal érdekesebb és izgalmasabb oldalait próbálja feltárni, a negatív megítélést egyre inkább mellőzve, sőt kimondottan pozitívumait hangsúlyozva a szlenghasználatnak.

Reméljük, majd egyszer eljön az az idő, hogy már lesznek olyan eredményei és visszhangjai a szlengkutatásnak, hogy a szlenget megvetők és a standardet többre tartók véleménye egyszer nagyobb összhangba kerül vele.

Melléklet

A kitöltött kérdőív és a hozzá tartozó statisztika

Tisztelt Válaszoló!

Ebben a kérdőívben a diplomadolgozatomhoz gyűjtök adatokat. Nagy segítségemre lenne, ha a kérdőív minden egyes kérdésére választ kapnék.

A kérdések a lentebb látható párbeszédre vonatkoznak. Ezt előbb, kérem, figyelmesen olvassa el, és csak utána fogjon hozzá a feladathoz!

A válaszok név nélkül rögzítődnek, s természetesen csak statisztikához lesznek felhasználva.

Köszönöm a segítséget és az együttműködést!

Szémán Tünde

– Na csá! Na mi a helyzet?

– Cső! Semmi!

– Kikaptatok tegnap?

– Ki, bazmeg. Tiszta bénák voltak ezek.

– Te nem? (Nevet.) Hát mit csináltatok?

– Én nem tudom... Szarok bele az egészbe. Fel is mentem tegnap, úgy bebasztam, kiájultam.

– (Nevet.) Kajak? Nekem nem szóltál volna!

– Áá! Nem voltam sokáig, mondom, úgy bebasztam, hazavittek. A pultos picsa már nem akarta kiadni, amit kértem, nem tudom mit kapott. Jó, igaz, már alig éltem.

– Loool! Kiégek! Pedig azt mondtad múltkor meg, hogy már nagyon jól játszotok.

– Hát! Hát a múltkori meccs az nagyon bomba volt. Nagyon faszák voltunk. Na de megyek, mert van egy kis dolgom. Nincs egy bankod?

– Na de fontos ember vagy! Nincs nekem, én is most veszek.

– Na akkor menjél, és adjál nekem belőle! (Nevet.)

– Ad a faszom! (Nevet.) Vegyél magadnak. De pofátlan vagy!

– Én is adok mindig, te köcsög!

– Jó, de lehet nem is veszek, leszokóban vagyok.

– Na ne nézz már palinak, dehogy szoksz te le.

– De! De! Majd meglátod!

– Ahan. Na cső!

– Na csá! Majd beszélünk

I. rész

1. Véleménye szerint kik között hangozhatott el ez a párbeszéd? Több válasz is lehetséges.

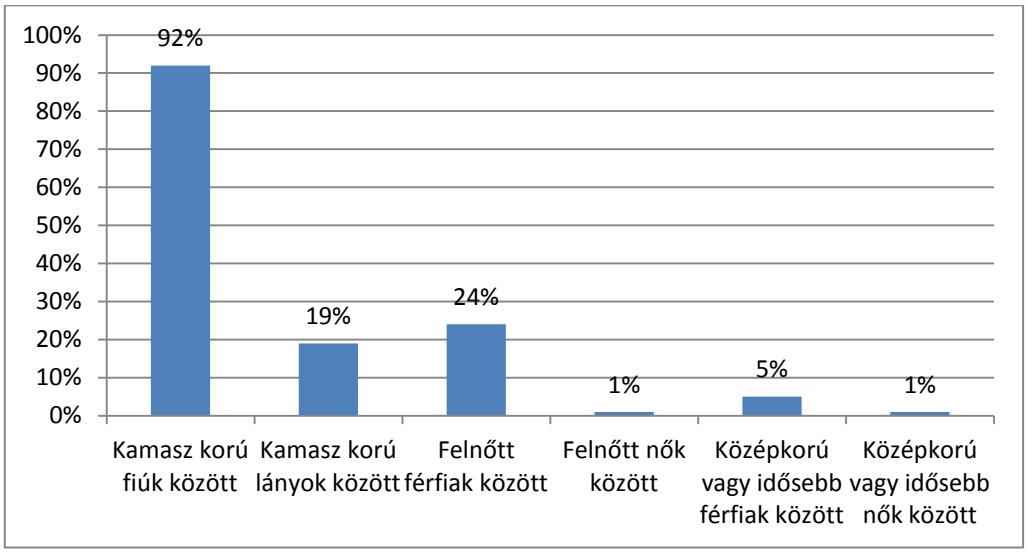

2. Ön hogyan minősítené ezt a párbeszédet?

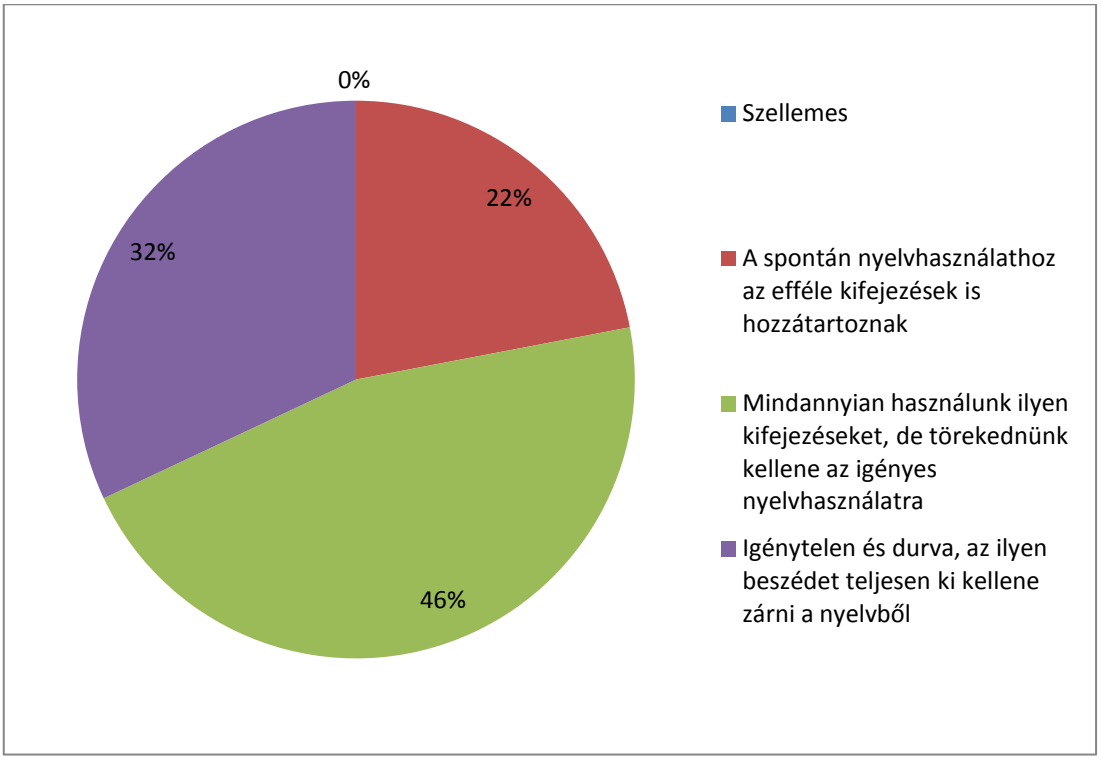

3. Ön szerint inkább szegényíti vagy inkább gazdagítja a nyelvet az ilyen beszéd?

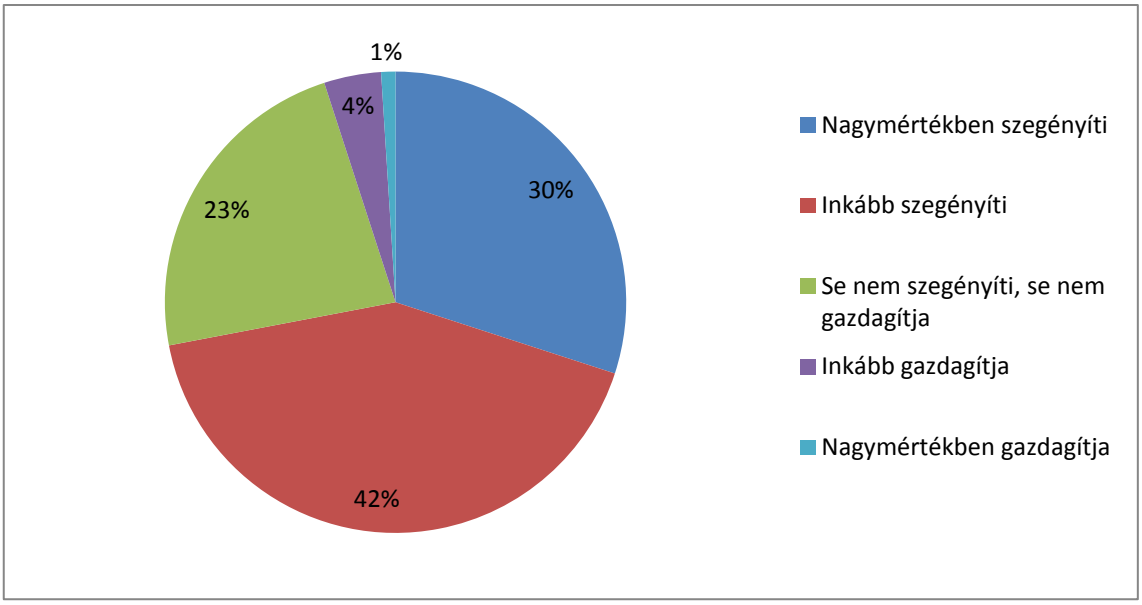

4. Ön szokott-e a párbeszédben olvasható módon beszélni?

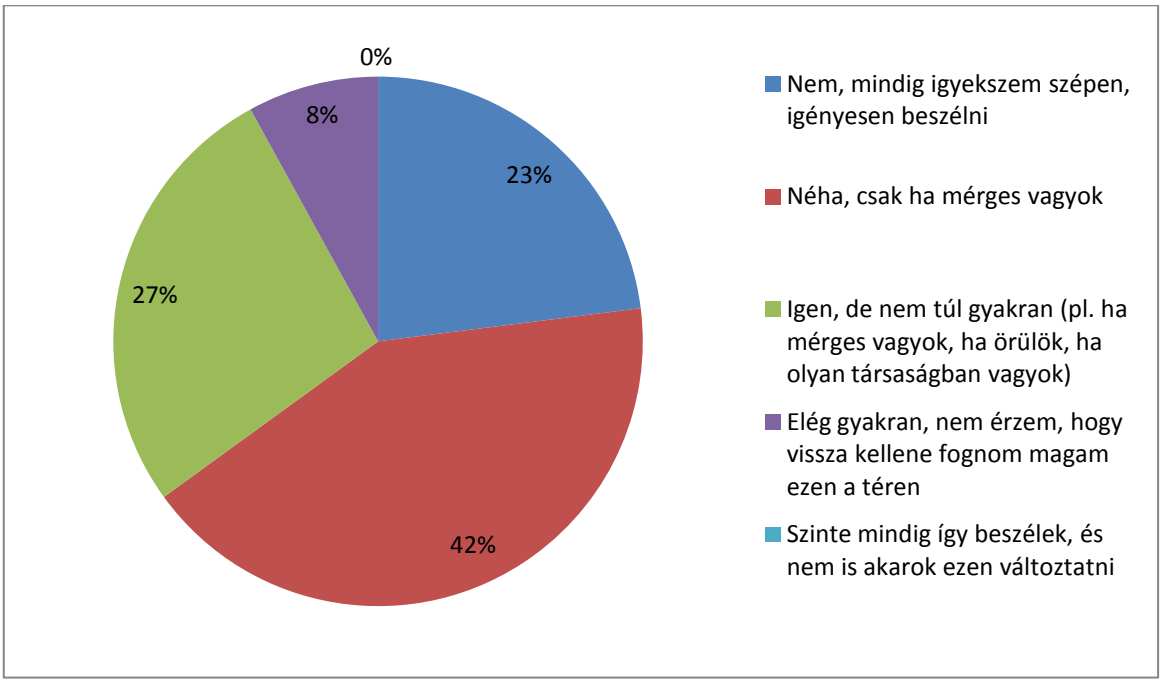

5. Tapasztalatai szerint leginkább mely korosztály beszél úgy, ahogy a párbeszédben olvasta?

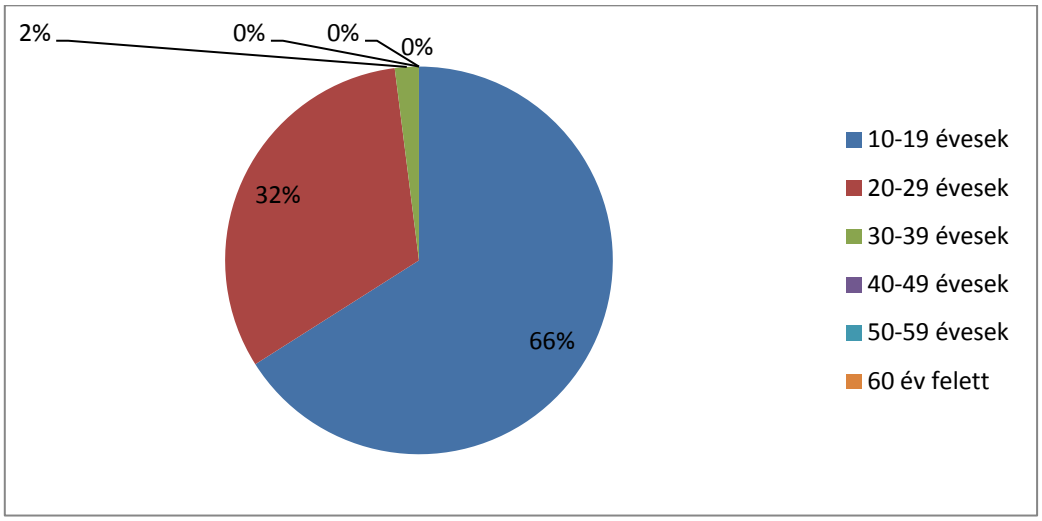

6. Mit szól/szólna hozzá, ha a gyereke így beszél/beszélne?

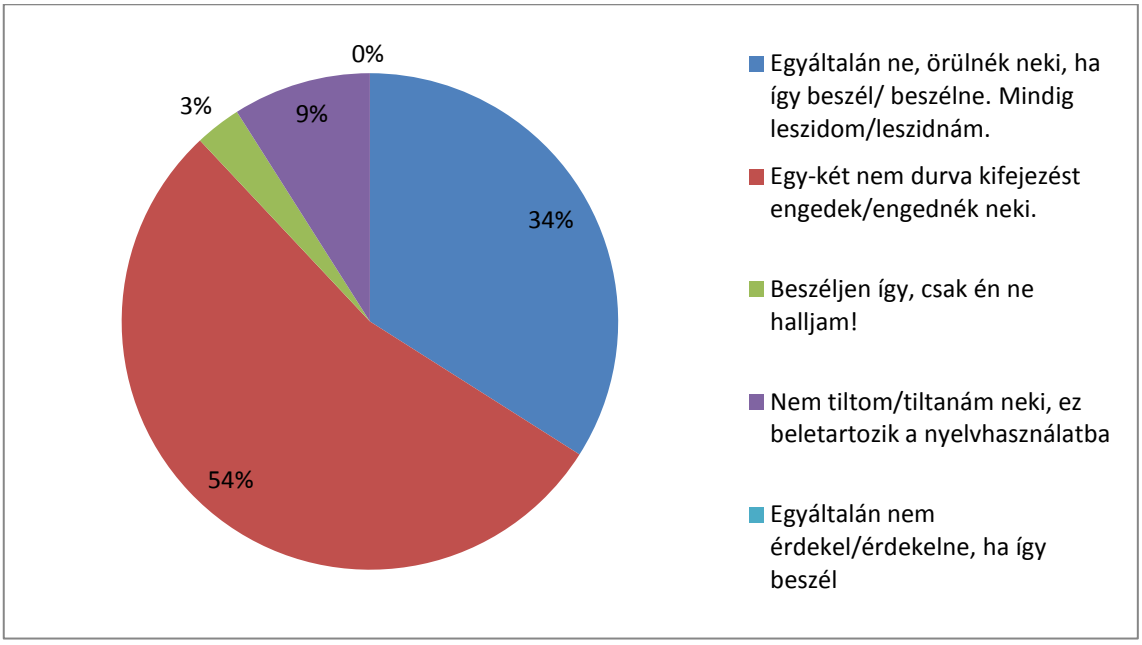

7. Ön szerint miért beszélnek így a párbeszéd tagjai? Több válasz is lehetséges.

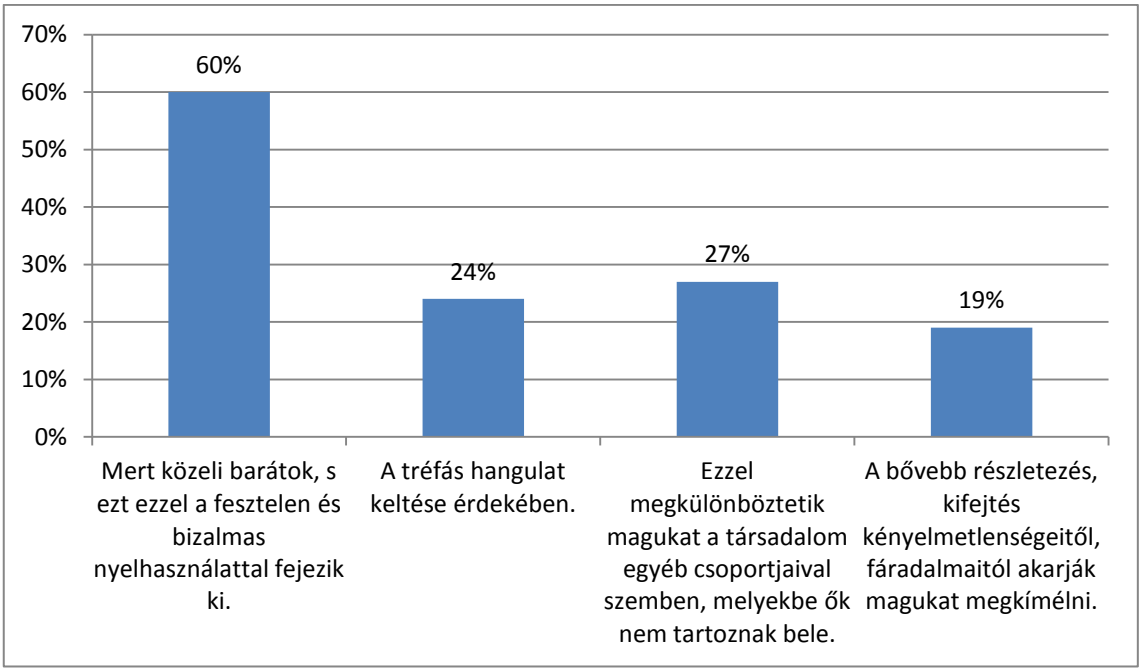

Egyéb válaszok:

-Önmaguk előtt is menőbbnek, vagányabbnak gondolják magukat

-ezt hallják másoktól, így követendő példának tartják

-így tudják kifejezni magukat, ez a normális számukra

-ettől érzik magukat vagánynak, „nagyfiúnak”

-a mai kommunikáció ilyen igénytelen

-neveletlenek

-Egy bizonyos szubkultúrában ez a normális nyelvhasználat, legalább a tagok között.

-mert ez tartozik az ő csoportnormáikhoz, ha menők szeretnének lenni, akkor ilyen értékek mentén kell mozogniuk

-elcseszett Y generáció

-aluliskolázottak

-Lazának akarnak tűnni, menőnek

-igénytelen és buta véleményem szerint, csak ő nem így érzi

-Azért, mert menőnek gondolják

-Nagymenősködés

-Tanulatlanok, hímsoviniszták és bunkók.

-ettől szánalmas módon vagányabbnak érzik magukat

-egy olyan társadalmi réteg tagjai, ahol sajnos ez a szókincs és ez a fajta életvitel a standard

-életkori sajátosság, menőnek gondolják, a lázadás része

-nem akarnak emberi módon beszélni, mert valószínűleg nincsenek tisztában az „emberi" élet(mód) fogalmával

-azért, mert a káromkodás és a fiatalok körében használt szlengek menők

8. Ön szerint mikor szoktak a párbeszédben olvashatóhoz hasonló módon beszélni az emberek? Több válasz is lehetséges.

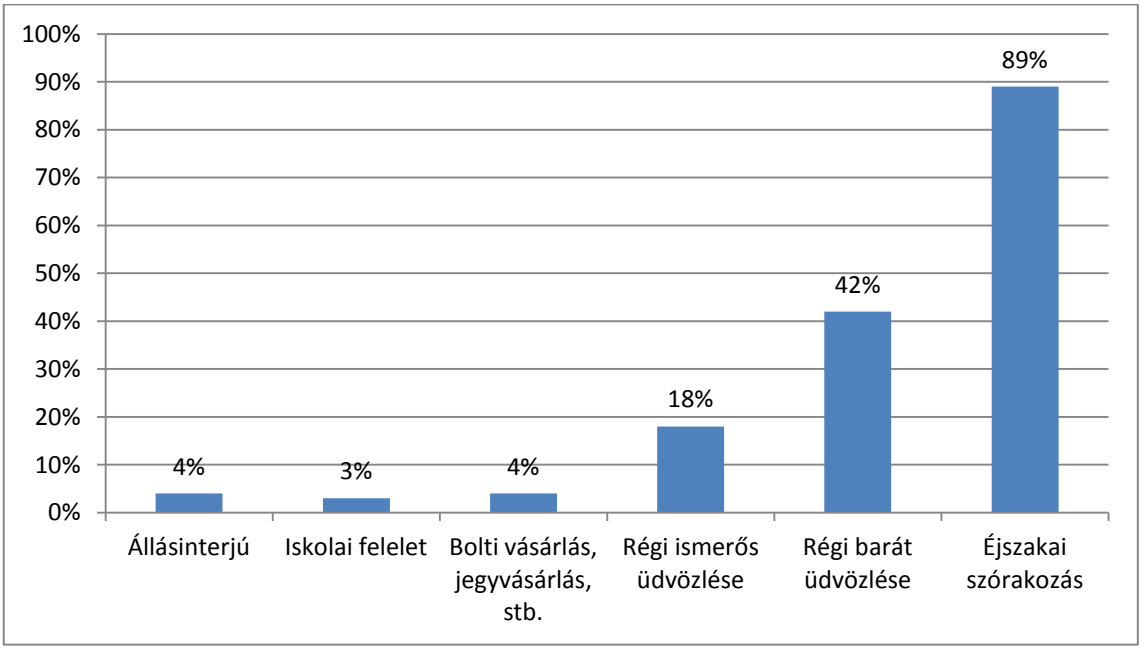

9. Ön szerint függ-e az iskolázottságtól, hogy valaki mennyire használ ilyen szavakat?

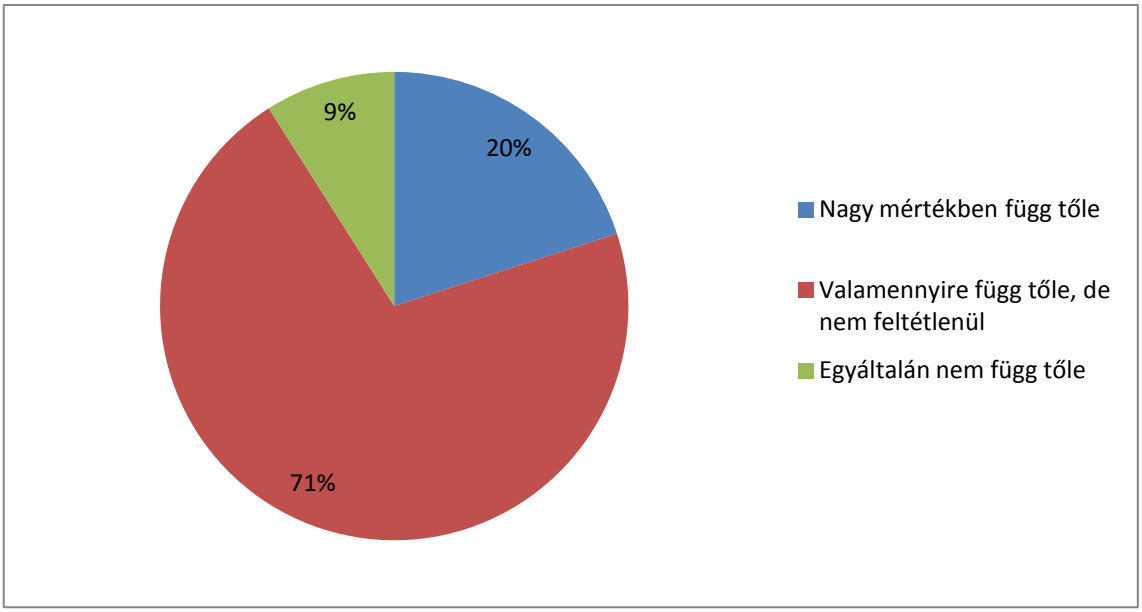

10. Önre milyen hatást gyakorol egy olyan ember, aki így beszél?

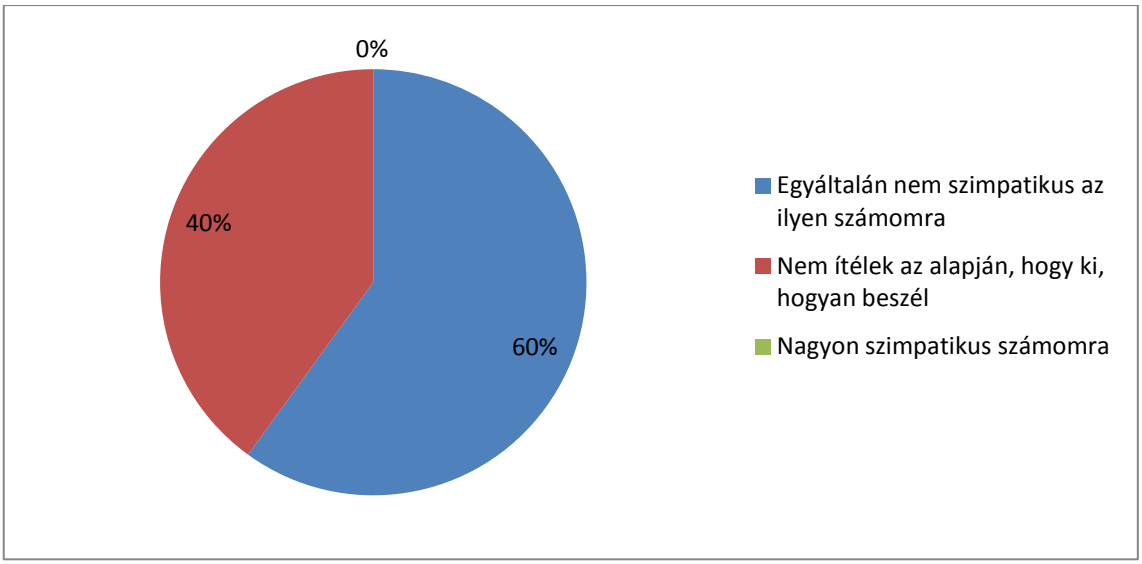

11. Ön szerint vannak-e a társadalomban olyan csoportok, amelyek minden tekintetben kerülik az ilyen beszédet (pl. egy bizonyos szakma, életterület, korosztály stb. képviselői)? Ha igen, kérem, írja ide, hogy Ön szerint kik ezek?

-Munkahelyen főnökkel (7)
-Pénzügyi terület, emberekkel foglalkozók, 30 éven felüliek (2)
-Leginkább az idősek, a 60 év felettiek.
-Igen, ha valaki nagyon magas iskolázottságú pld: orvos, bíró stb..
-A magyartanárok talán - mindenki elvárja tőlük, hogy választékosan nyilatkozzanak meg, ennek úgy lehet leginkább megfelelni, ha így beszélnek folyton. Emellett több tanárszakos hallgatótól hallom, hogy leszoktatja magát az ilyen stílusú kifejezésekről. (És a szülők többsége is kerüli szerintem.)
-a most idősebb korosztály, vallásos emberek, felsőbb körökben mozgó emberek, tanult emberek (nem minden körülmények között)
-Nem, szerintem mindenki használja ezt a beszédformát vagy a munkában, vagy a magánéletben.
-Orvosok, tanárok, politikusok a közélet előtt igyekeznek elkerülni az ilyen beszédet. A műsorvezetőknek sem megengedett.
-idősebb korosztály
-A nyugdíjas korosztály legnagyobb hányada.
-Politikusok
-Tanulz réteg
-Idősebb korosztály
-magas beosztású személyek
-Nem
-Nem hinném, hogy feltétlenül a társadalmi hivatartozástól vagy az iskolázottságtól függ, hogy ki milyen mértékben használ hasonló kifejezéseket. Természetesen úgy gondolom, hogy munkahelyen, főleg ha nagyobb felelősséggel jár, vagy emberekkel foglalkoznak (pl. tanárok, orvosok, stb.) igyekszenek kerülni ezt az emberek, de ettől még a magánéletben, bizonyos szituációkban használhatnak hasonló kifejezéseket.
-Oktatási terület.óvó,védő hálózat lehet alap a tovább építkezésre.
-Tanítók, pedagógusok
-Idősebb, kulturális vagy oktatás területén tevékenykedő szakemberek. Sznob csoportok.
-Hivatalos szervek alkalmazottai
-Idősebb korosztály. De persze nekik is megvolt a maguk szleng-nyelvhasználata, csak az már nem olyan kirívó vagy elkopott.
-Az előző kérdésre kicsit lehetett volna árnyaltabb válaszlehetőségeket adni..:(Erre a kérdésre a válasz: pl. általában a tanárok, kutatók, tudománnyal foglalkozó személyek, idősek, nyelvművelők.. nem tudom, sok mindenki.. 20 év felett azért már gáz így beszélni idegen vagy formális közegben, barátok között mondjuk mindegy. Meg nekem amúgy is mindegy..:D Bár a kérdés nem erre vonatkozott.
-Szerintem tobbnyire vermerseklettol es a kornyezet befolyasatol fugg, hogy ki mennyire hasznal ilyen szavakat. De vannak olyanok, akiktol nem (igazan) hallani ilyen beszedet, pl. papok, sznobok (magukat "szuk ertelmiseginek" tekintok), akik az operabalban bajolognak egymasnak, egynas hata mogott pedig a nagy kest allitanak a masik hataba.
-idős, konzervatív, vezető beosztásúak
-Nyilván ez is szituáció, illetve helyszín függő, de elképzelhető , hogy a magasan képzett értelmiségiek (orvosok, jogászok, egyetemi professzorok) nem

beszélnek ilyen formában, de egyáltalán nem tartom kizártnak, hogy előfordulhat.
-Magánéletben bárkinél előfordul, hivatalos helyzetben megengedhetetlen (magánemberként pedig lényegtelen, h kinek mi a foglalkozása, ez nem szabad, h meghatározza a nem munkában használt nyelvi világát)
-értelmiséginek tűnni akarók, magukat komoly embernek tartók, 25 felettiek
-Igen, idősebb értelmiségiek, talán. Papok, apácák, egyéb egyházi emberek.
-Igen
-idősebb korosztály, komoly presztízzsel járó szakmák
-Persze, hogy van. Értelmes emberek.
-nyugdíjas korosztály
-Igen, az értelmiségi
-Remenseim szerint a felsofoku vegzettseguek, kulturalt, polgaribb reteg
-Orvos, könyvelő.
-felnőtt emberek.
-tanárok
-Aki kicsit is igényes, nem beszél így.
-értelmes emberek
-Művelt emberek; magas IQ, magasabb iskolai végzettség
-elit, gazdagok
-Nyugdíjas korosztály,írók, költők.
-Igen, vannak. Magasabb pozicióban dolgozók, idősebb korosztály. De ezt befolyásolja az életszíntér is: munkában nem beszél így, míg mondjuk péntek este a haverokkal igen.
-A kisebbség
-A tanult és értelmes emberek csoportja kerüli ezt. De az, hogy valaki tanult és értelmes, nem függ szakmától, iskolától, kortól stb. Lehet egy diplomás ember is buta és bunkó, és lehet egy általános iskolát végzett is tisztelettudó és értelmes. És tanult alatt nem feltétlenül az egyetemet végzett embert értem, mert egy ember akár magától is művelődhet, iskola nélkül.
-Tanárok, orvosok
-Sajnos ez igy nem különítheto el
-Tanár
-Az idősebb korosztály, jogi, politikai, orvosi pályán lévő emberek, tanárok
-sajnos nincs
-A társaság összetételének függvényében
-Véleményem szerint igencsak széles skálán mozog az igényesen beszélő emberek száma. Bizonyos iskolázottság illetve társadalmi státusz elérése után esszenciális a megfelelő magatartás és a választékos kifejezésmód.
-Szerintem nem társadalmi csoportoktól függ, hanem sokkal inkább élethelyzetektől.
-Nagy mértékben függ az iskoládottsádtól
-Diplomások, Elit helyről jött emberek, és normál nevelést kapottak.
-Mélyen vallasosak. Idösebb korosztaly. Elit. Kulturalt média,elöadas,szinhaz. Targyalasoknal.
-Sznobok...
-Az iősebb, hetven feletti korosztály nemhogy nem használja, de elítéli, mivel illetlenségnek tartja.

-szerintem mindenki használ ilyen szavakat, maximum a gyakoriságban van különbség
-zene - tánc iskola, egyetemisták, főiskolások, medikák, orvosok, tanárok
-Tanárok, irodai dolgozók,stb.
-Tanárok, értelmiségek
-Természetesen az értelmes tanúlt emberek.
-e.ü-ben dolgozók,
-Egy bizonyos életkor után, bizonyos iskolai végzettséggel, bizonyos munkakörökben pl. orvos, ügyvéd, tanár, és általában azok, akik intelligensebbek, műveltebbek
-jogászok, ügyészek, orvosok
-Korosztály.
-keresztények, mormonok,
-Orvosok
-értelmes és önmagukat komolynak tartó emberek
-politikusok
-művelt emberek
-orvosok, ügyvédek, művészek

12. Ismer-e a párbeszédben előfordulókhoz hasonló (úgynevezett szleng) kifejezéseket? Ha igen, kérem, írjon le néhányat (maximum hármat)!

Basszus, faszom, baszki (7)
Nem (2)
Király, rihonya, kushadj (2)
Nem ismerek (2)
raj, tré,
OMG, patentmenci, no way
Tintázni, füstölni
swag, yolo, #
Szkippelem, zsír, csavaros kifli.
lol
Tökös, fű, májer.
WTF, LOL, csicska
tom, raj,ez durva
képbe hoz, lel, becírtem
Lol, kajak, kiégek
Elcsesztem,káosz,
geci (mint töltelékszó) - számomra nagyon visszataszító. Takarodj már - ne mondd már, tényleg, nem hiszem el jelentésben
omg,
Mórázás, szoszi van?, bagó
Behalok, OMG, span
adja, yolo

Kajak, lol, pali
luzer, kecó, verda,
hát ez gyász (valami rossz, elromlott, kellemetlen, szomorú jelentésben), pecer (pénisz), offon van (kiütötte magát, nincs képben)
Sebastian (tüdőrák), lépő (cipő), pite (egyszerű)
bláz, mariska, öngyula
faszomántos, csecse, banyek
nyomorék, seggfej, fogyatékos
Nem jut most eszembe.
puncimágnes autó
mizu, aszem, nemtom
Csaj, csávó, zsé
Csőváz, retek, franc
Adja', zsír
bláz, baba, bratyó
Zsír, tutkó, wow
Ismerek, de csúnyák, és még írásban sem használom őket.
király, csumi,
a legundoritobb szamomra a geci.. Hideg raz a hasznalatatol
Mizus
ribanc, geci
Mizu, kajak, zsír
Csumpa!, Mizu?, faszányos
Gáz, kamu, raj
Gyökér, Noob, OP (Overpower) vagyis aki túl profi határain túli erőt is tud kihúzni magából.
Bláz, 1rugo, keritésszaggato
pöpec, oltás
offolni (kihagyni, törölni), random (véletlenszerűen), tolni (használni vagy valakivel szexelni)
Bazdmeg, köcsög, hülye
igen b..meg, les....rom, fas..om.
Lol, Xd, Asd, oltás, adom,
stex, kégli, verda, tali, smár
Raj, vágom, jolo
kéró, skac, dugás,
gyökér
nem ismerek
szoj, szoszi
nem
faszomànyos, csicska

13. Ismeri-e a párbeszédben szereplő összes kifejezés jelentését? Ha nem, kérem, írja le ide azokat, amiket nem ismer!

Bank (12)
bank (7)
Igen (4)
igen (2)

bankod (2)
Ismerem (2)
Igen ismerem
bank (arra tippelnék a szövegkörnyezetből, hogy talán cigaretta)
Bankod - gondolom a cigire utal. Vagy a drogra.
ismerem
az összeset ismerem
Nincs egy bankod?

II. rész

1a. Ön szerint kik beszélnek a példaszövegben olvasható módon? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán, ahol az egyes: leginkább férfiak; az ötös: leginkább nők!

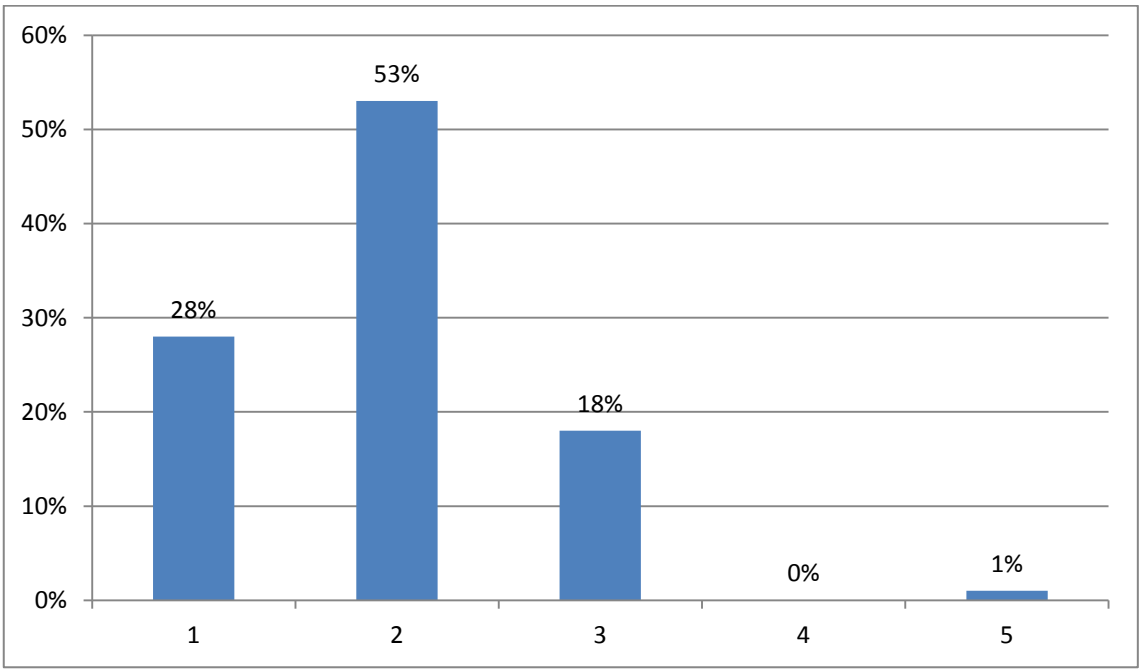

1b. Ön szerint kik beszélnek a példaszövegben olvasható módon? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán, ahol az egyes: leginkább fiatalok; az ötös: leginkább idősek!

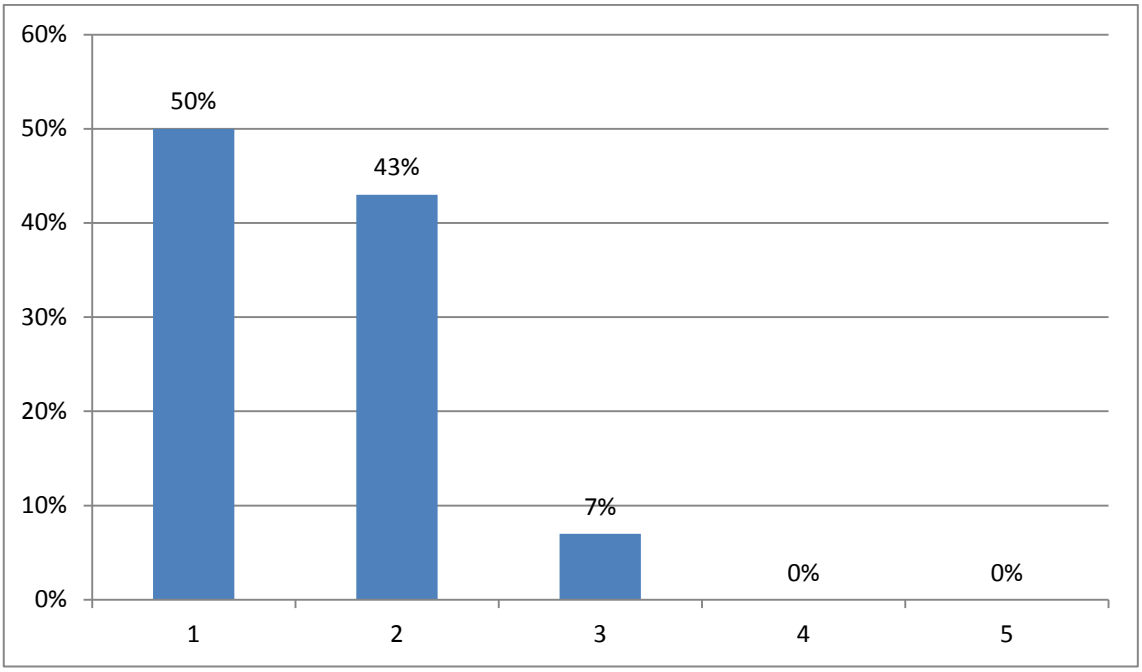

1c. Ön szerint kik beszélnek a példaszövegben olvasható módon? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán, ahol az egyes: leginkább műveletlenek; az ötös: leginkább műveltek!

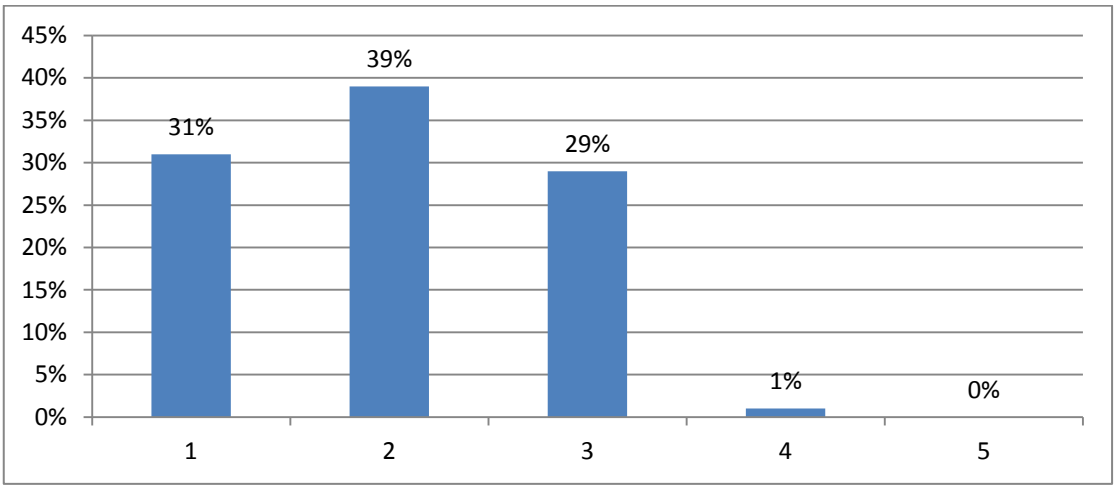

1d. Ön szerint kik beszélnek a példaszövegben olvasható módon? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán, ahol az egyes: leginkább bűnözők; az ötös: leginkább tisztességes emberek!

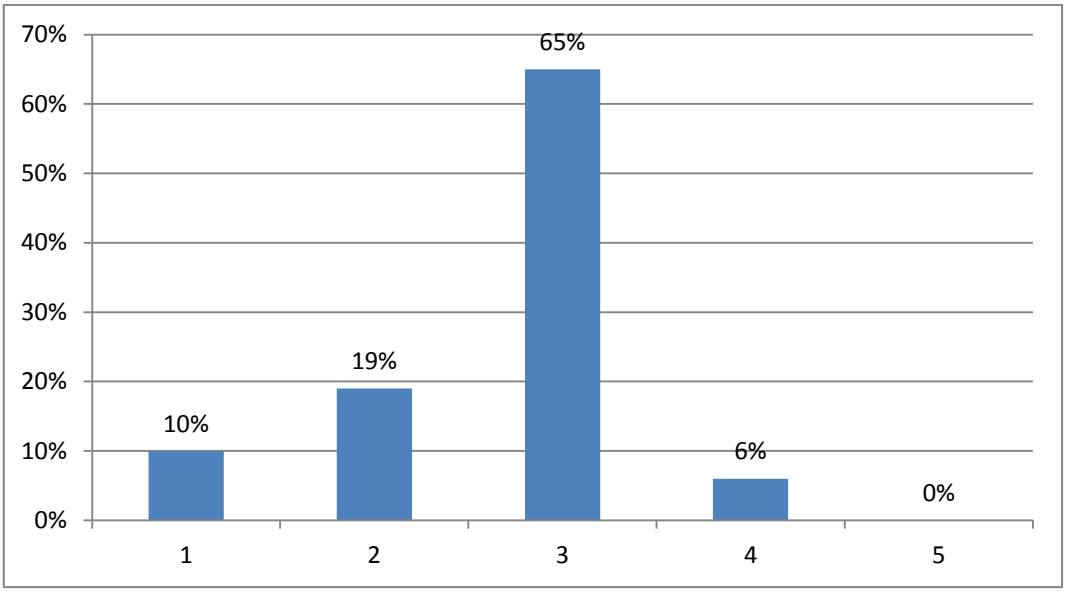

3. Ön szerint hol beszélnek a példaszövegben olvasható módon? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán, ahol az egyes: leginkább nagyvárosban; az ötös: leginkább falun!

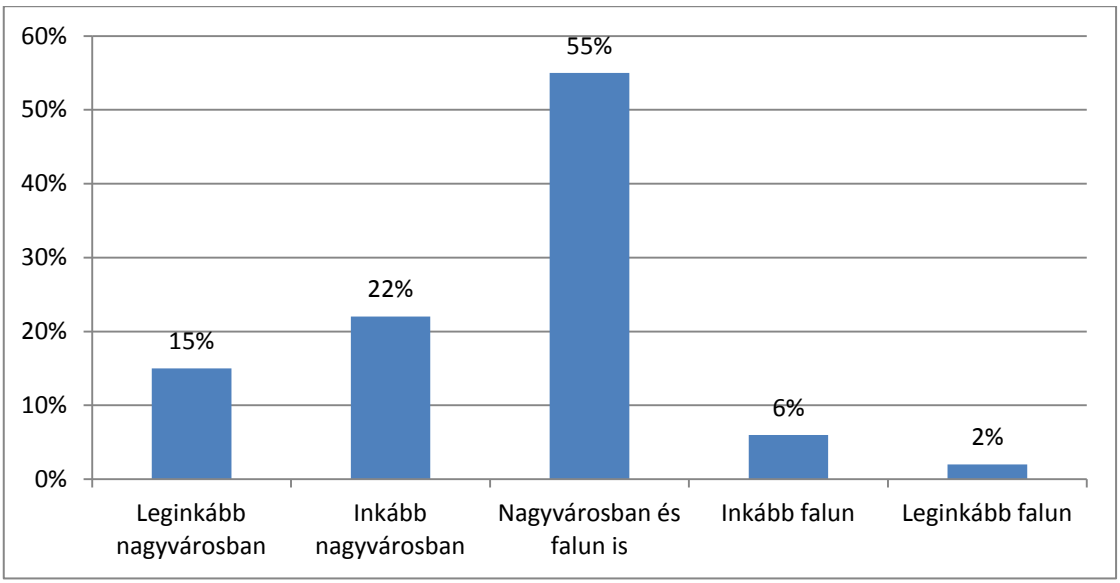

3. Ön szerint mennyire elfogadott az, ahogy a példaszöveg szereplői beszélnek? Kérem, értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

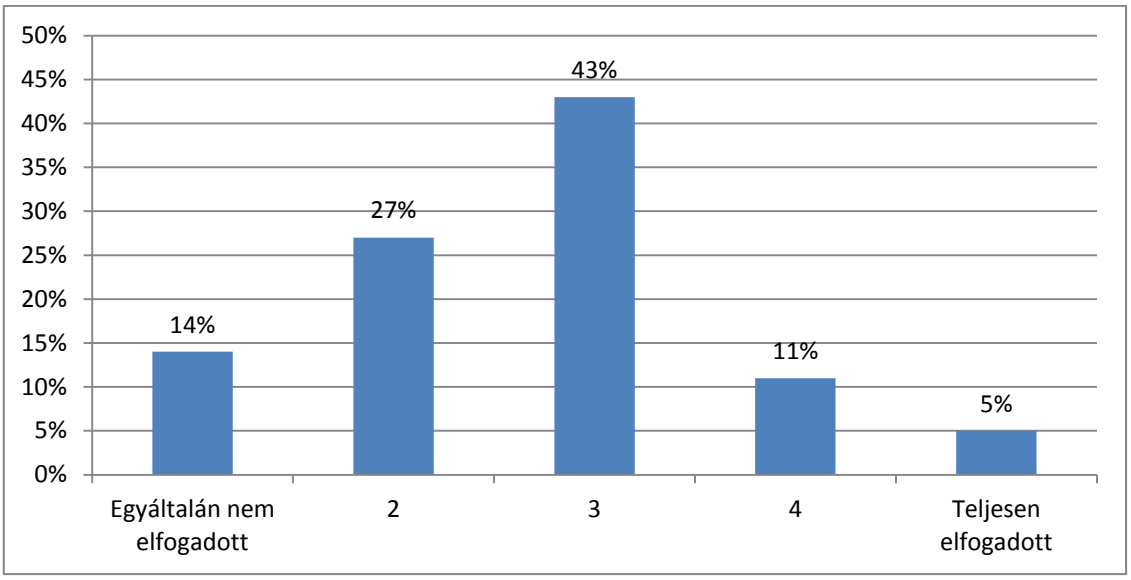

4. Ön szerint milyen kommunikációs módban használatos az a nyelv, ahogy a példaszöveg szereplői beszélnek? Kérem értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

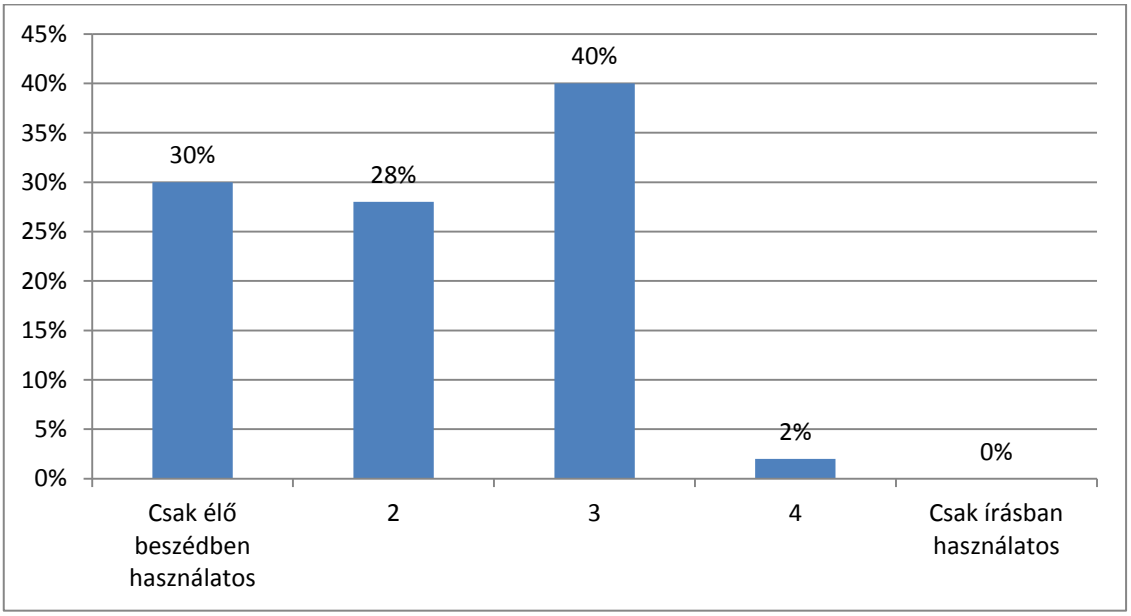

5. Ön szerint milyen helyzetekben használatos az a nyelv, ahogy a példaszöveg szereplői beszélnek? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

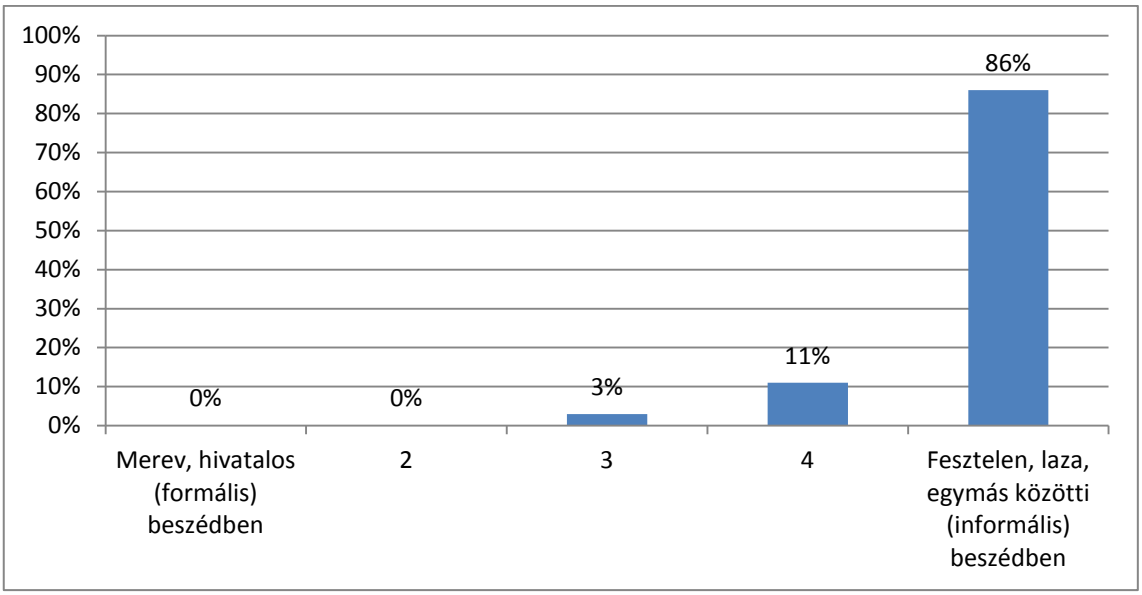

6. Ön szerint hogyan áll hozzá az aktuális beszédtémához az, aki így beszél? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

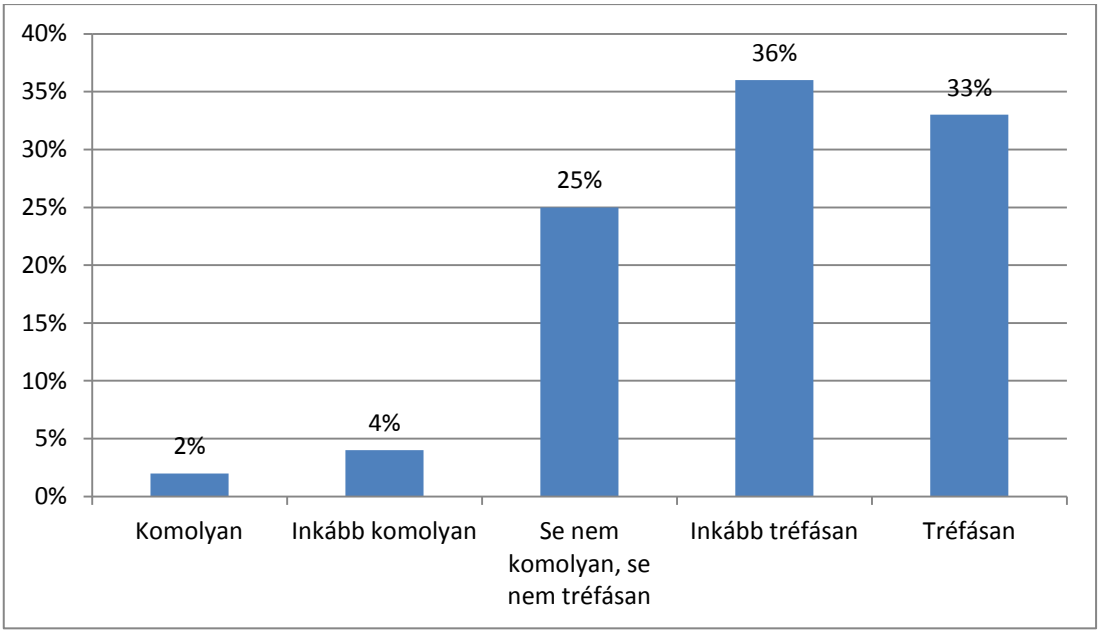

7. Tapasztalatai szerint az, aki így beszél, gyakran alkot új kifejezéseket? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

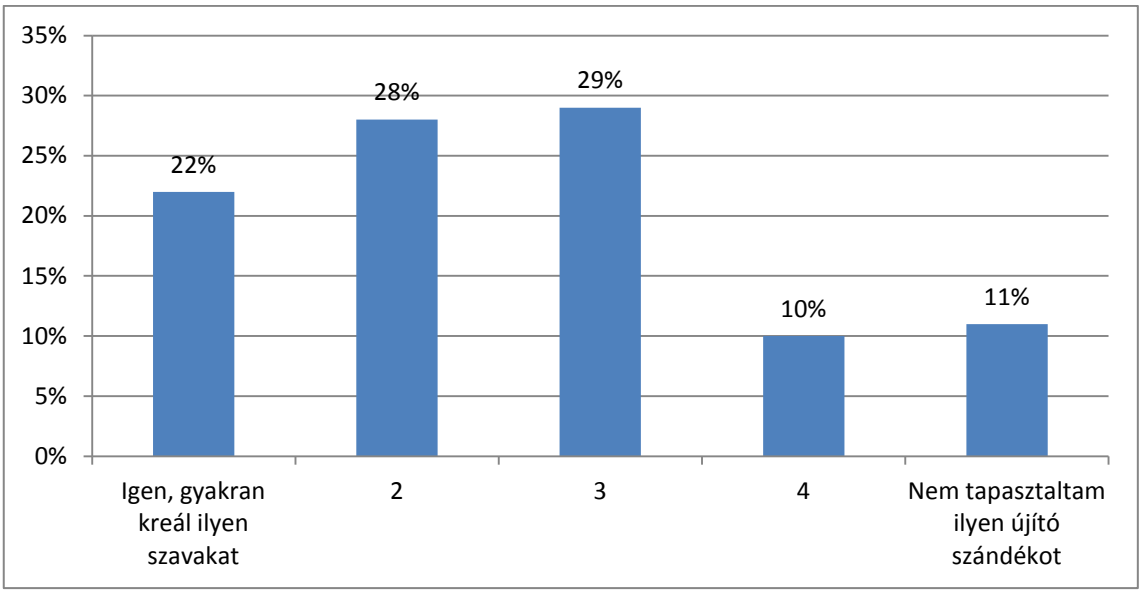

8. Ön szerint az ilyen kifejezésekben milyen gondolkozásmód figyelhető meg? Kérem, értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

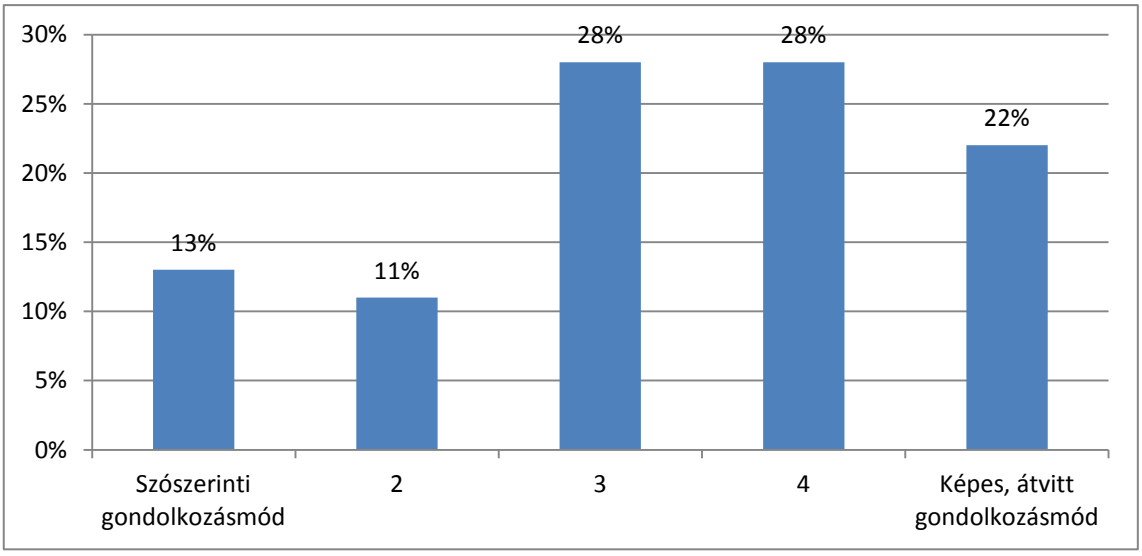

9. Ön szerint, aki így beszél, az inkább nevén nevezi a dolgokat, vagy inkább nem? Értékelje egy egytől-ötig terjedő skálán!

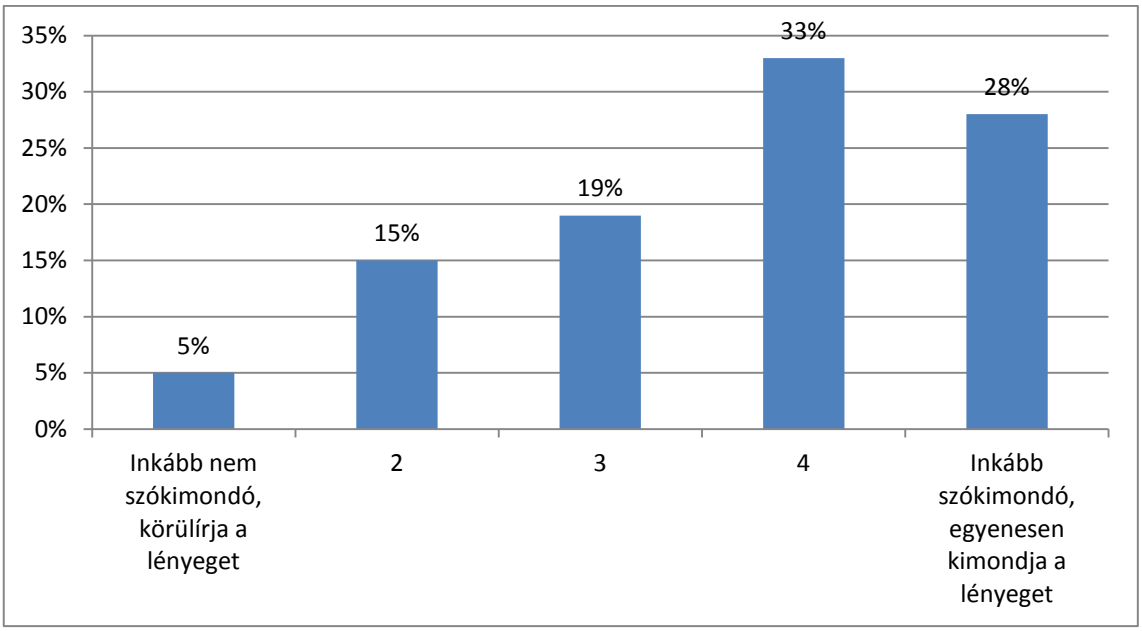

.

10. Ön szerint mennyire van irodalmi, művészi értékük az ilyen szavaknak? Egy egytől-ötig terjedő skálán jelölje válaszát!

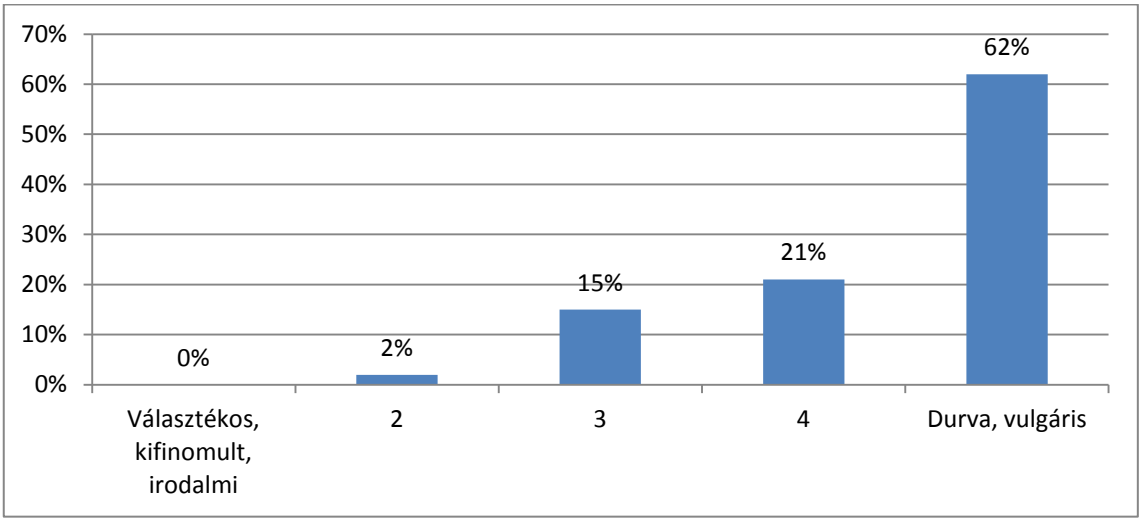

11. Ön szerint mennyire használhatók az ilyen kifejezések a társadalomban? Jelölje egy egytől-ötig terjedő skálán!

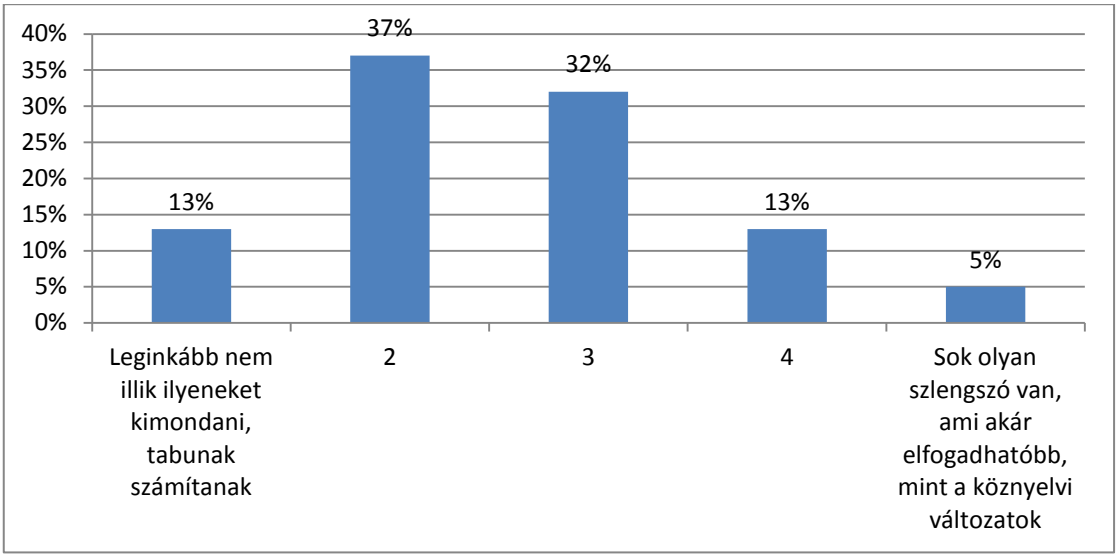

12. Ön szerint milyen célból beszélhet így valaki? Több válasz is lehetséges.

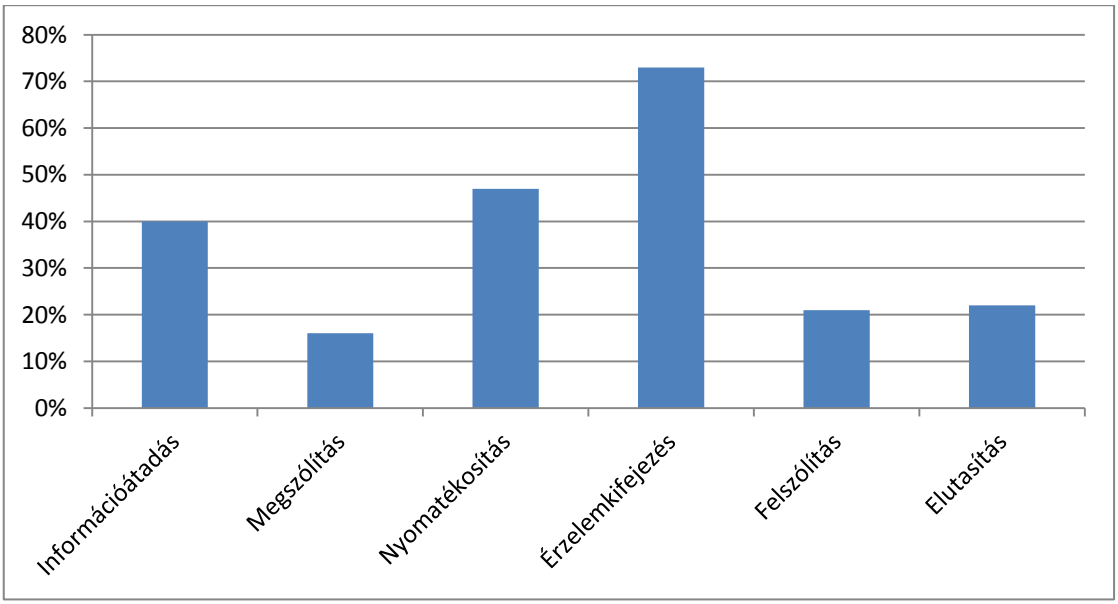

13. Ön szerint mi lehet a háttere annak, hogy valakik így beszélnek?

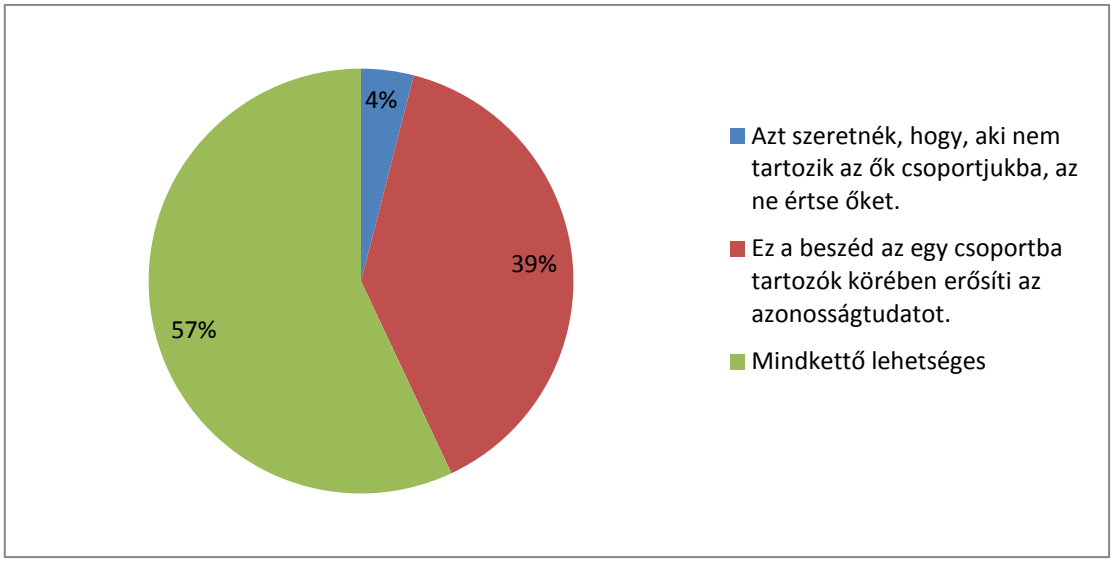

Résztvevők adatai

Milyen nemű?

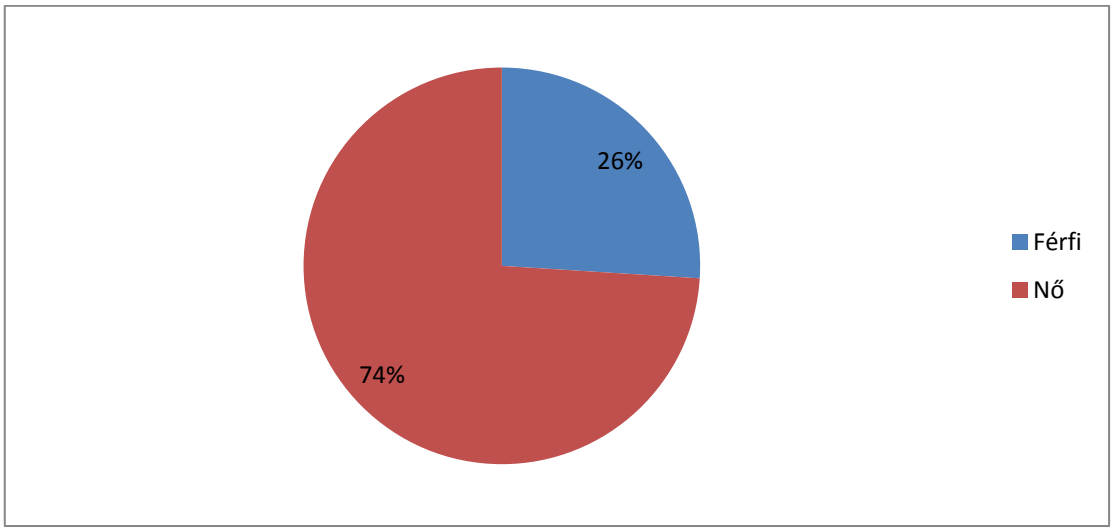

Hány éves?

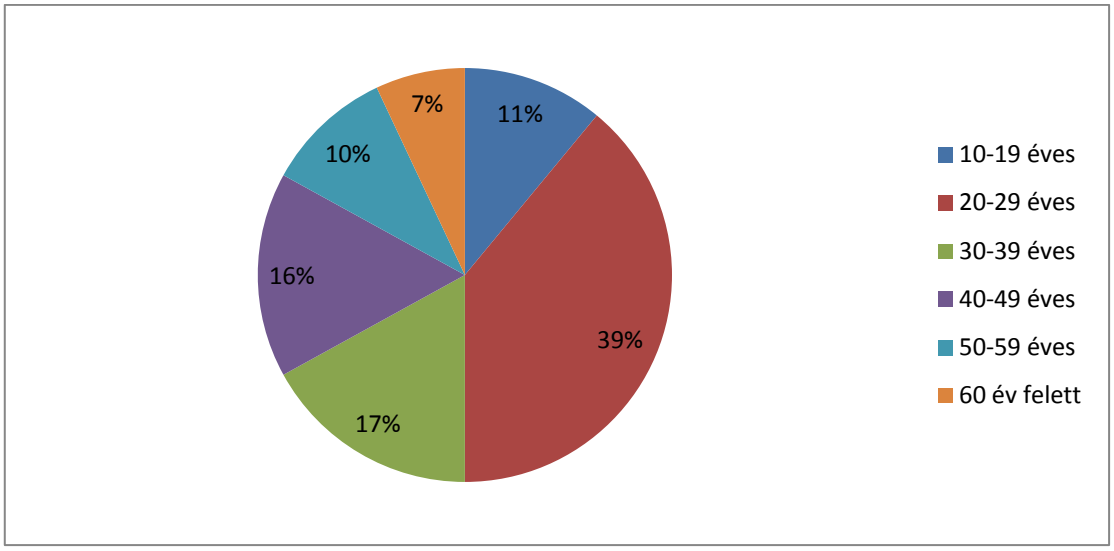

Legmagasabb iskolai végzettsége?

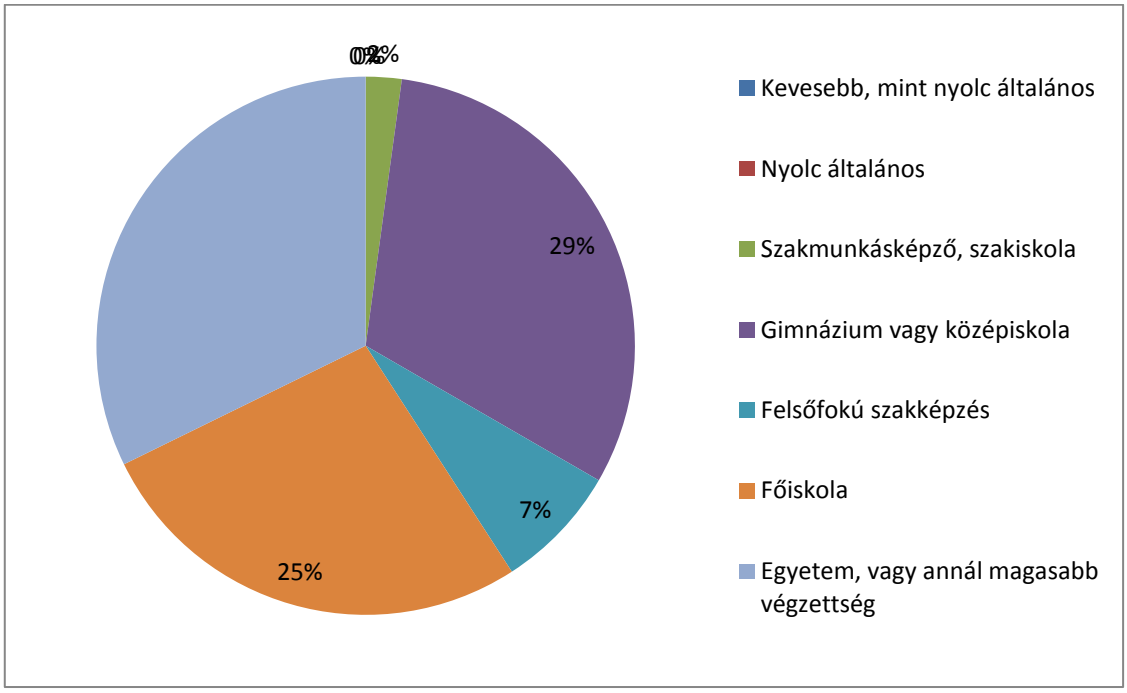

Milyen településen lakik, hol tartózkodik a leggyakrabban?

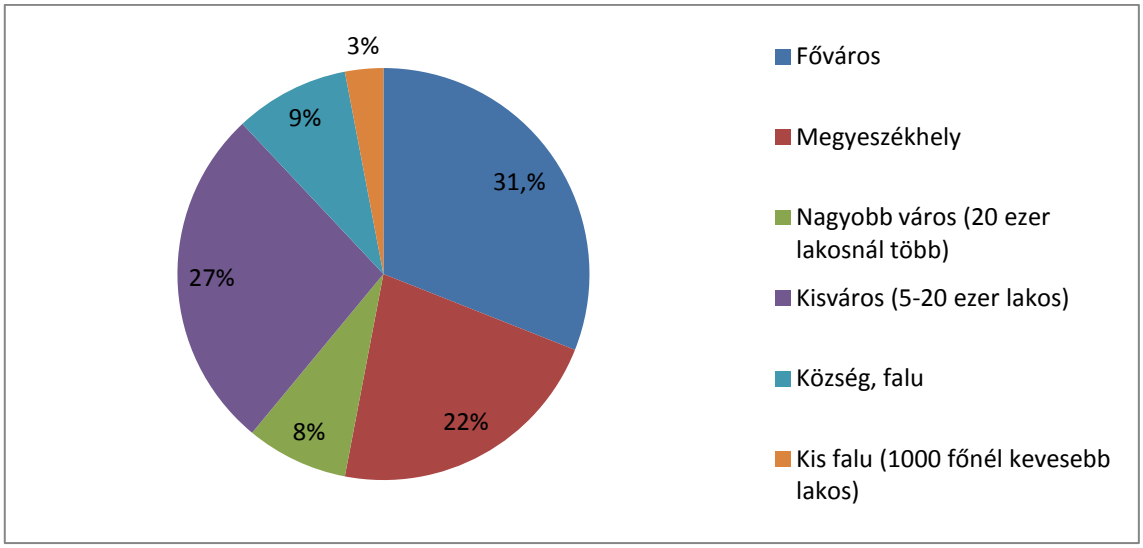
3%
9%
31,%
27%
8%
22%
Főváros
Megyeszékhely
Nagyobb város (20 ezer lakosnál több)
Kisváros (5-20 ezer lakos)
Község, falu
Kis falu (1000 főnél kevesebb lakos)

Bibliográfia

CHAPMAN, ROBERT L. 1999. Mi a szleng? In: FENYVESI ANNA–KIS TAMÁS–VÁRNAI JUDIT SZILVIA szerk., *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról.* Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 273–79.

FORSSKAHL, MONA 1999. A szleng meghatározásáról. In: FENYVESI ANNA–KIS TAMÁS–VÁRNAI JUDIT SZILVIA szerk., *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról.* Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 77–88.

JELISZTRATOV, VLAGYIMIR 1998. *Szleng és kultúra.* Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó

KIS TAMÁS (1997). Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához. In: KIS TAMÁS szerk., *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 237-293.

KÖVECSES ZOLTÁN (2006). Angol-magyar szlengszótár., In: KIS TAMÁS szerk., *A szlengkutatás útjai és lehetőségei*. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó. 7-38.